

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA

Dosežek 55% prodajnega načrta—plod prizadevanja in naporov vsega kolektiva Iskra Commerce

Za nami je sicer že osem mesecev letošnjega leta, za katerega smo na začetku prerokovali, da bo težavnejše kot so bila leta doslej, v katerem smo že v I. polovici pričakovali občuten upad konjunktura. Rezultati polletnega poslovanja to zanikajo vsaj na domačem tržišču. Tako smo kljub visoko zastavljenim načrtom v 6 mesecih uspeli realizirati 55 % letnega načrta, kar je obenem 53 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Le malo slabši so rezultati na zunanjih trgih, ker se že občuti določena recesija, treba pa je povedati, da so bili naši izvozni načrti prav gotovo glede na zmogljivosti tovarn preoptimistični.

V zvezi s poslovanjem v I. polletju letošnjega leta smo naprosili za kratek razgovor glavnega direktorja Antona Stipaniča. Pogovarjali smo se predvsem o težavah, ki so nas pestile, in o prizadevanjih, ki so bila potrebna, da smo dosegli take rezultate. Zato se je prvo vprašanje glasil:

Cemu pripisujete letošnje polletne rezultate, za katere lahko trdimo, da so ugodni?

Rezultat v I. polletju moramo pripisati predvsem naporom vsega kolektiva, ki je delal v težavnih in nestabilnih pogojih. Iskra kot celota je planirala v letošnjem letu po planskih cenah za 30 % večjo prodajo. Ker so bili dani pogoji, da smo vsaj v I. polletju za toliko povečano proizvodnjo tudi sfinancirali in ker se je konjunktura proti pričakovanju nadaljevala tudi v letošnjem I. polletju, smo uspeli. Rad bi tudi poudaril, da smo zelo realno ocenili potrebe na tržišču in tako nismo imeli težav s plasmanom. Vsemu temu pa je botrovalo tudi izredno povečanje cen, tako pri izdelkih kot pri repromaterialu. Neugodno za nas pa je, da so se cene repromaterialu povečale za okoli 40 %, mi pa nismo uspeli za toliko povečati cen našim izdelkom. Zato bo ostanek dohodka v ZP Iskra kljub visoki proizvodnji nesorazmerno nizke. Ob tem pa so se tudi vsi ostali stroški poslovanja bistveno povečali. Visoka stopnja inflacije tako anulira tudi vse napore za povečevanje lastnih obratnih sredstev.

Težava, ki nas spremlja že dlje časa, je zmanjšanje likvidnosti. Kaj lahko poveste v zvezi s tem?

Res je, posebno od letošnjega marca naprej se problem likvidnosti zaostrojuje. Medtem, ko se je lani že obrnilo na bolje in je industrija začela bolj redno poravnati svoje obveznosti, pa smo letos prisiljeni spet iskati vse možne kombinacije za dotok denarja. Povedal bi rad, da so se sedaj te težave preselile iz surovinske baze v predelovalno industrijo, ker surovine z ozirom na konjunkturo lahko kupujemo v glavnem le na akceptne naloge. Od tod tudi v veliki meri izvira povečanje razlike med terjatvami in dolgovanjem v našo škodo. Z drugimi besedami, medtem, ko so se obveznosti kupcev do Iskre povečale, so se naše obveznosti do dobaviteljev zaradi omenjenega stanja na trgu surovin zmanjšale. S tem pa so se seveda zmanjšali tudi viri za financiranje Iskrine proizvodnje.

Iskra se je na tržišču uspešno uveljavila tudi z inženiringi. Kako ocenjujete uspehe na tem področju prodaje?

To je oblika, ki jo moramo negovati na vseh tistih področjih, kjer imamo dovolj lastnega proizvodnega zaledja. Na ta način lahko oplemenitimo prodajo, saj so vključene tudi intelektualne usluge. Po mojem mnenju je taka prodaja prav gotovo perspektivna in moramo o njej sedaj ob reorganizaciji še bolj zavzeto in resno razmišljati. Poudaril pa bi še enkrat, da je pogoj za inženiring predvsem lastna proizvodnja ali trdni in skrbno ter precizno urejeni kooperantski

odnosi. Inženiring oblika na področjih, kjer bi bil potreben večji nakup izdelkov, ne bi bila smotna.

Iskra je pomemben proizvajalec elektronskih elementov. Prav to področje pa doživlja na svetovnem trgu izredno hitre spremembe. Kako jim sledimo?

Na področju elementov, mislim predvsem upore, smo res dosegli svetovno raven. Smatram pa, da so naši sedanji napori premajhni, da bi lahko šli v korak z razvojem v svetu. Ne bi bil rad prerok, toda pričakujem, da bomo nekako do leta 1980 še lahko uspešno prodajali „klasične“ elektronske elemente, to je do popolne uveljavitve integriranega vezja. Menim, da bi se morali že sedaj na te spremembe, ki sicer ne bodo prišle čez noč, pripravljati bolj skrbno in materialno v večji meri podpreti razvojne in programske naloge, ki so potrebne, da bi obdržali korak s svetovnim razvojem. Potrebni so tudi še tesnejši stiki z možnimi kooperanti v svetu in povečanje razvojnega potenciala, ki naj dobi več možnosti tudi za intenzivnejše spremljanje razvoja na svetu, na tem področju.

Elementi so tudi najbolj zastopani v Iskrinem izvozu. Letošnje naloge na tem področju so zelo obsežne, zasledimo pa lahko tudi nekatere pozitivne programske premike. Kako ocenjujete zunanjetrgovinsko dejavnost Iskre?

Izvažati moramo, ker nas v to sili po eni strani količinsko tako velika proizvodnja, da je domače tržišče mnogo premajhno. Po drugi strani pa za redno proizvodnjo potrebujemo

precejšnje količine reprodukcijskega materiala iz uvoza, ki ga je seveda treba plačati v devizah. Pri tem želim poudariti, da smo prav v letošnjem letu ta uvoz bistveno zmanjšali in praktično uvozili res samo repromaterial, ki ga na domačem trgu ni. Največji del izvoza predstavljajo elementi. Vendar prav letos opažamo pomembnejše premike v strukturi izvoza kot na primer na področje telekomunikacij, električnega ročnega orodja in delno široke potrošnje. Nadaljevati moramo tudi z naporom, da sodelujemo v izvozu v čim večji meri tudi z lastnimi know-how, kjer smo prav tako dosegli nekaj pomembnih uspehov.

Skratka, dosedanja Iskrina prisotnost na svetovnih trgih in dosedanja uspehi potrjujejo pravilnost usmeritve, ki je rezultat skrbnih ocen naših možnosti prodora na tuja tržišča in ki je tudi osnova srednjeročnemu izvoznemu programu, po katerem naj bi dosegel v dveh letih izvoz obseg 100 milijonov dolarjev. Ta načrt moramo uresničiti, obenem pa plemeniti oblike dosedanjega mednarodnega sodelovanja.

Tudi pri tem se seveda srečujemo in se bomo srečevali z različnimi težavami, med katerimi bi omenil le večkrat preoptimistične proizvodne napovedi s strani tovarn in njihov prešibak dolgoročni interes za prodajo v tujino. Menim, da bomo tudi te težave uredili ob predlagani reorganizaciji.

Še enkrat želim poudariti, da so vsi naši uspehi plod prizadevanj in velikih naporov celotnega kolektiva, saj smo jih dosegli ob resnično težavnih in nestabilnih pogojih gospodarjenja. Zato se vsem sodelavcem za tako uspešno sodelovanje iskreno zahvaljujem.

Remigij NOČ

NAŠA SOLIDARNOST NAJ POMAGA KOLEKTIVU V SEŽANI

Predsedstvo sindikalne konference ZP Iskra je razpravljalo o nesreči, ki je doletela delovni kolektiv naše tovarne radijskih sprejemnikov v Sežani, ob požaru v novi proizvodni hali.

Predsedstvo sindikalne konference je bilo enotnega mnenja, da je treba začeti skupno solidarnostno akcijo za pomoč tej naši organizaciji in v njej zaposlenim. S tem v zvezi pozivamo vse osnovne organizacije sindikata in vodstva TOZD v okviru ZP Iskra, da po svojih možnostih nudijo vsestransko pomoč prizadetemu kolektivu.

O konkretnih oblikah solidarnostne pomoči trenutno še ni mogoče povedati kaj več, dokler ne bo dejansko ocenjena vsa nastala škoda, zato o tem več prihodnjic.

Predsednik SK ZP: Jože Čebela

Malomarnost na črni listi

Z dovoljenjem avtorja Jožeta Širclja, novinarja „Dela“, v celoti objavljamo njegov uvodnik, objavljen 9. t. m. Objavljamo ga glede na aktualnost: vprašanja malomarnosti, pomanjkanja čuta odgovornosti in podobnih slabosti, ki jih žal ne primanjkuje malone nikjer, najbrž pa tudi pri nas ne, a so posledice teh slabosti vselej preveč občutne.

Z Visa, kjer je tovarš Tito pred tridesetimi leti snoval podobo nove Jugoslavije, je Titov odposlanec Stane Dolanc včeraj opozoril, da nikakor ne gre podcenjevati uspehov in življenjske sposobnosti samoupravne socialistične ureditve pri nas, obenem pa z vso resnostjo pozval k samoupravnemu redu in odgovornosti — od vrha do baze, od baze do vrha.

Cedalje očitneje je namreč, da mladiko (z vidika zorenja družbenih sistemov je to še zmerom mladika) socialističnega samoupravljanja lahko najbolje spremenimo v trdno drevo z bogato krošnjo le tako, če brez odlašanja začnemo preganjati in izganjati nadloge, vrzeli, pomanjkljivosti, napake, ki jim je skupni imenovalec malomarnost. To se pravi: pomanjkanje odgovornosti, šepava disciplina, nered, zvrčanje nalog na druge, samoglavo ukrepanje. In naprej: preveč razsipni, premalo varčni smo. Z materialom, denarjem. Zato so že prekoračene vse oblike porabe, je opozoril Stane Dolanc.

Ne smemo trpeti, se glasi zahteva z Visa, lenuharjenja, delovne ne-discipline, neopravičenih izostankov z dela, malomarnega odnosa do nalog in dolžnosti.

Skratka, v ospredju pozornosti mora biti bolj ko kdaj boj za delovno storilnost, za odkrivanje notranjih rezerv, za sodobno in učinkovito poslovanje.

Brez vsega tega ne bomo mogli stopiti na prste inflaciji, ki se redi tudi (ali celo predvsem) ob vsem tistem, kar v Jugoslaviji označujemo s turcizmom: javašluk. Zakaj se vse prevečkrat draže izdelke predvsem ali celo samo zato, ker nemalo delovnih kolektivov neučinkovito, drago, nesmotno gospodari.

Boj za samoupravni red, za disciplino in odgovorno ravnanje je brez odlašanja potreben v vseh okoljih in na vseh družbenih ravneh tudi zato, ker prešibak samoupravni red kliče in vabi etatizem in administrativno urejanje zadev, to pa spet krepi sicer jalove upe reakcije z „desne“ in z „leve“, od nacionalistov, buržoaznih liberalcev, tehnokratov do etatistov in birokratov, unitaristov, informbirojevcev in rankovičevcev.

Zato mora biti slej ko prej jasno, da odločna, neodmenljiva akcija za red, disciplino, odgovornost, za produktivnejše in obenem varnejše delo lahko poteka in uspe samo tako, če bo na široki fronti odločanje o družbenih zadevah potekalo v združenem delu — ne pa za hrbotom neposrednih proizvajalcev, kot dostikrat doslej.

JOŽE ŠIRCELJ

Nova Gorica je praznovala

Občina Nova Gorica je 9. septembra slavila svoj praznik. Ta dan spominja njene prebivalce na kapitulacijo Italije, ki je bila 8. septembra l. 1943, na množično vstajo prebivalstva v teh krajih in na legendarno goriško fronto. Le-ta se je postavila po robu novemu okupatorju na obronkih Gorice, čeprav so bili njeni borci večinoma še mladi in neizkušeni. Praznovanje pa sovpada tudi z rojstvom mladega mesta, ki letos slavi 26-letnico.

V povojnih letih je prav ob meji, na robu italijanske Gorice, ki je ostala na oni strani, zraslo novo mesto. Kdor je le enkrat bil v Novi Gorici, ve, da je to

mesto cvetja, zelenja in rož. Celo grb Nove Gorice krasi vrtnica, ki simbolizira to cvetoče mesto. Skupaj z okoli 20.000 prebivalcev, zraslo pa je na sodobnih urbanističnih zasnovah, ob širokih ulicah. Intenzivno se razvija. Vedno več je novih stanovanj, tovarne se širijo. Daleč v svetu slovijo tovarne „Salonit“, „Meblo“, „Iskra“, „Vozila“, „Gostol“ in še mnogo drugih. Primorskemu človeku dajejo kruh, potrošniku pa široko izbiri kakovostnega blaga.

Med največje tovarne v novogoriškem območju sodi tudi „Iskra — Industrija avtoelektričnih izdelkov“. Zato sem postavil predsedniku skupščine občine Nova Gorica Jožetu Šušmelju v imenu bralcev glasila „Iskra“ naslednje vprašanje:

„Kako ocenjujete sedanji trenutek v občini in kakšno vlogo ima „Iskra—Avtoelektrika“ v novogoriškem gospodarstvu?“

„Večina delovnih organizacij v občini je v veliki investicijski ekspanziji. V letošnjem letu so v gradnji novi objekti v vrednosti 250 milijard S din. Prav ob občinskem prazniku bomo začeli graditi novo cementarno v okviru tovarne „Salonit“ v Anhovem. Ta investicija bo veljala 100 milijard S din. Med nosilce razvoja v naši občini spada vsekakor tudi „Iskra—Avtoelektrika“. V 15 letih obstoja je doživela neverjeten vzpon. Od 100 delavcev v začetku je to število danes naraslo že na 1500. Iskra ima najbolj zahteven tehnološki proces v naši občini in prav zato se je v tej mladi tovarni specializirala vrsta strokovnjakov, ki so pozneje pripomogli k razvoju ostalih delovnih organizacij na Goriškem. Za to tovarno je velikega pomena tudi to, da zaposluje pretežno žensko delovno silo, ki bi drugače težko prišla do zaposlitve. In ne nazadnje so v tem kolektivu tudi samoupravni odnosi in samoupravno organiziranje na zavirljivi ravni, ter so lahko za vzgled mnogim drugim kolektivom.“

Vsi že doseženi in bodoči uspehi so odraz sposobnosti, pridnosti in pobud našega delovnega, ustvarjalnega človeka. Taki uspehi so bili in bodo možni le v svobodni in demokratični družbi. Primorsko ljudstvo se ni in se tudi nikoli ne bo pomirilo z usodo, ki bi jo krojili drugi. To ljudstvo je vedno ohranilo zaupanje vase, v svojo nacionalno in delovno zavest.

Taka ugotovitev in tako stanje pa sta hkrati najbolj pristni in pomembni čestitki ob občinskem prazniku.

M. Rakušček

Lepotica šestindvajsetih let

Nova Gorica se je razprostrla v lepo mesto, v mesto cvetočih vrtnic, širokih ulic in zelenja, a tudi industrijsko se lepo razvija. Foto: M. R.

Še o urejenosti PPC

Čez nekaj dni se bodo številni Iskraši, ki so zdaj razdrobljeni po vsej Ljubljani in okolici, preselili v novo Iskrino poslovno stavbo na Trgu revolucije. Okolje, v katerem bodo delali poslej, se bo precej razlikovalo od dosedanjega, pa vendar ne tako zelo kot se bo to nekaterim dozdevalo prve dni. In prav zato, da ne bi ti prvi občutki kvarili razpoloženja in delovne vneme, bomo tudi danes spregovorili o nekaterih podrobnostih, pomembnostih in funkcionalnosti PPC. Seveda pa je ta sestavek namenjen tudi tistim Iskrašem, ki bodo našo novo poslovno hišo gledali „od zunaj“.

Prostor za pisarne je grajen in opremljen po načelih velikosobnih pisarniških prostorov, toda ne v tem klasičnem smislu, saj je že tloris objekta trikoten. S tem ima tri delovne površine in to ob posameznih fasadah objekta.

Na eni strani objekta so posamični pisarniški prostori. Namenjeni so vodstvenim funkcijam posameznih organizacijskih enot ter takšnim dejavnostim, ki morajo biti pač iz poslovnih, ali drugih razlogov izolirane.

Ob drugih dveh stenah poslovne hiše so velikosobni pisarniški prostori. V enem takšnem prostoru je okoli 30 delovnih mest, odvisno seveda od namembnosti. Prav tega, da bo v enem prostoru delalo tudi po 30 ljudi, se mnogi bojijo. Navajeni so namreč „starih dobrih pisarn“, v katerih so kraljevali kot se jim je pač zljubilo. Toda prepričani smo, da bo tudi tistim najhujšim nasprotnikom velikih pisarn urejenost delovnih mest v novi stavbi všeč, res pa je, da je vsak začetek težak.

Skupine delovnih mest so v PPC med seboj razdeljene, točneje ločene

z dekorativnimi elementi v obliki akustičnih pregradnih sten (premičnimi in cvetličnimi lončki in koriti z rožami trajnicami). Nujnost takšne ureditve prostorov je narekovalo predvsem to, da bi se ljudje v teh prostorih kar najbolje počutili, rože pa bodo vzdruje med delom gotovo še izboljšale.

Glede pohištva so se Iskrini strokovnjaki odločili za sodobno organizacijsko pohištvo kamniške tovarne Stol. Zasnova za to pohištvo je prišla iz ZDA, v Evropi pa jo uporabljajo zadnjih 10 let. Je zelo primerno za shranjevanje aktivne poslovne dokumentacije, tako da pri tem pohištvu odpade „klasično“ brskanje po predalih. Seveda pa to pohištvo ni nek robot, ki bi pospravljalo papirje namesto ljudi.

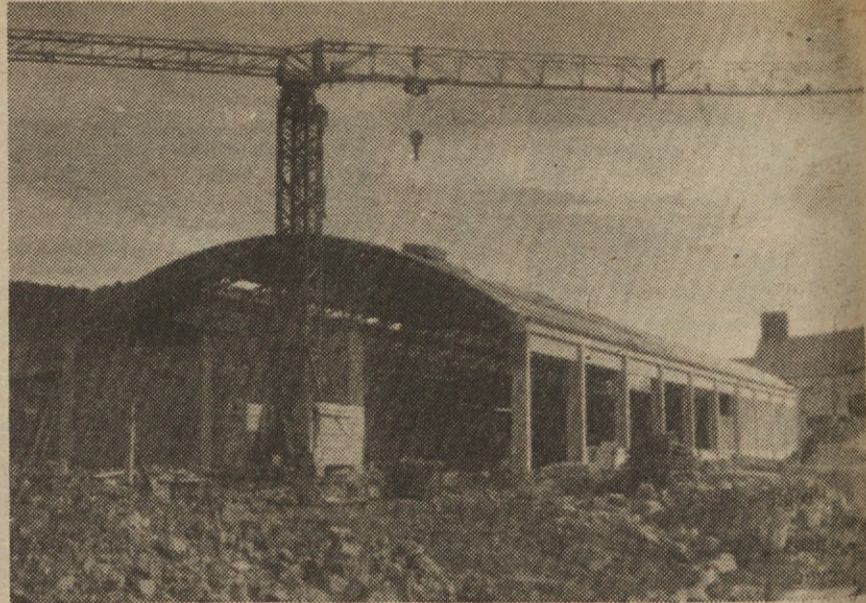
Vsako delovno mesto ima tudi dva električna priključka za jaki in šibki tok, oz. za telefon. Verjetno bo prve dni po vselitvi v zvezi s telefonskimi pogovori nekaj hude krvi, ker bodo nekateri zaradi sedanje navade, da „kričijo“ v slušalko, motili svoje sodelavce. Načrtovalci razporeditve

menijo, da se bodo ti „glasni telefonisti“ hitro odvadili dosedanje slabe navade.

Še nečesa se bomo morali v novi poslovni hiši odvaditi in to je „klasičnega“ kuhanja kavic na delovnih mestih. Ker pač nekateri, predvsem zagrizeni „kofetariji“ menijo, da je prva jutranja kava odločilna za celodnevno počutje — menda je v tem tudi nekaj resnice — so v vsakem drugem nadstropju namestili manjši avtomat za ekspres kavo. Za tiste, ki pa niso samo ljubitelji kave, so v vsaki naslednji etaži postavili avtomat za osvežilne napitke.

Seveda pa bodo prodajali kavo in sadne sokove tudi v obratu družbene prehrane, ki je v drugi kleti. V obratu je 240 sedežev. Zgradili so ga tako, da bodo lahko vsi delavci, zaposleni v poslovni hiši prejeli topli obrok, v primeru deljenega delovnega časa pa morda tudi kosilo. Hrane v obratu ne bodo pripravljali, razen kakšnih malenkosti, ampak jo bodo vozili verjetno od Maksimarketa, ki ima svojo lastno restavracijo. Prostore obrata družbene prehrane bo mogoče v primeru potrebe razdeliti na dve dvorani za seje, ali za kakšne druge namene.

lad

Pogorela hala v Sežani še v času gradnje.

Hude posledice požara v Sprejemnikih

POŽAR V „SPREJEMNIKI“ V SEŽANI — V soboto ob 4. uri zjutraj je nastal požar v novi proizvodni hali v Iskrini tovarni sprejemnikov v Sežani. Objekt je star komaj dobro leto in je bil delno vseljen v letošnjem marcu, delno pa v avgustu. Preiskava o vzroku požara je še v teku. Kot vse kaže, je odpovedala instalacija v neki aparaturi v srednjem delu proizvodne hale. Ta del trenutno ne obratuje, saj je močno prizadeta proizvodnja maloserijskih transformatorjev. Uničeni sta 20 m dolga dvostranska delovna miza ter miza z merilnimi instrumenti. Poškodovani so tudi ostrešje, elektronstacije za moč in razsvetlavo ter instalacije za zrak. Uničenih ali močno poškodovanih je tudi nekaj stiskalnic, ki so delno tuje, delno pa domače proizvodnje. Škoda na repromaterialih

ter polizdelkih domače proizvodnje še ni ocenjena. Trenutno cenijo celotno škodo na cca 1 milijardo S din. Nesreča bi bila lahko še večja, če ne bi hitro ukrepali tako dežurni nočni vratar kot tudi sežanski gasilci in pripadniki UJV. Ko je preiskovalna komisija končala z ogledom, so člani delovnega kolektiva takoj pričeli s čiščenjem in odstranjevanjem zgorelega materiala. Vodstvo tovarne je takoj izdelalo program ukrepov za čimprejšnjo normalizacijo proizvodnega procesa ter zmanjšanje posledic nesreče. Pri tem pričakujemo razumevanje in pomoč ostalih OZD v okviru ZP ISKRA, kooperantov in ustanov, s katerimi sodelujejo. Več o ugotovitvah preiskovalne komisije bomo poročali v naslednji številki.

V.B.R.

Brigadirska zastava spuščena

Skupnica brigadirjev na delovni akciji „Kozjansko 74“. Četrti z leve komandant Prešernove brigade — Janez Žakelj. Foto: S. S.

30. avgusta je bila zaključna slovesnost v Šentvidu pri Planini. Udeležili so se številni predstavniki družbenopolitičnega življenja šentjurske in šmarške občine ter republike Slovenije.

Na tej prireditvi se je zbralo okrog 800 brigadirjev iz vse Slovenije. Pred pričetkom otvoritve ceste so sledile pozdravne besede brigadirjem, nato pa je predstavnik šentjurske občine prerezal vrvico in s tem odprl cesto. Brigadirji so pojoč in z razvitimi zastavami prehodili odsek ceste, ki so jo zgradili to poletje.

Naslednje zbirališče je bilo ta dan v Šentvidu pred staro šolo, kjer je bila podelitev priznanj brigadam in brigadirjem. Nato je sledilo nekaj recitacij ter skečev. Ob koncu programa pa so odigrali še Borovo igro „Raztrganci“. S tem kulturnim programom se je hotelo prebivalstvo Kozjanskega vsaj delno oddolžiti brigadirjem.

Po končanem kulturnem programu so se brigadirji zavrteli ob zvokih ansambla „Union“. Izkoristil sem „pavzo“ in prosil komandanta Prešernove brigade Janeza Žaklja iz Elektromehanike, naj mi pove nekaj besed o uspešnosti Prešernove brigade ter poteku celotne akcije „Kozjansko 74“.

„Zastavo na tej akciji smo dvignili 2. maja. V tem času se je zvrstilo šest izmen. Zgradili smo 3 km makadamske ceste od Gračnice do Ledinščice in 2 km vodovoda Pilštanj—Kozje ter več vodovodnih priključkov. Sodelovala je tudi specializirana brigada slovenskega Rdečega križa. Ta je organizirala otroški vrtec in nego bolnikov po domovih. Sodelovala je tudi pri sanaciji naselij. Nismo pozabili na idejnopolitično dejavnost.

Predlaganih za sprejem v ZK je bilo 78 brigadirjev. Paralelno z delom pa je potekala tudi šola samoupravljanja. Prešernova brigada je odšla na delo 18. maja in jo je sestavljalo 69 brigadirjev, od katerih je bilo 28 Kranjčanov. Opravili smo 3 km površinskih

del na cesti in izkopali 600 m vodovoda na zelo težavnem terenu. V brigadi ni bilo opominov in ukorov. Prešernova brigada je bila zelo uspešna tudi na udarniškem delu. Ni bilo dneva, da ne bi odšla katera od čet na udarniško delo v prostem popoldanskem času. Zato so tudi dobili brigadirji iz Prešernove brigade 57 pohval in priznanj. Brigada je dobila priznanja tudi od občine, kjer so bila njena delovišča. Delo je bilo uspešna osnova tudi pri utrjevanju bratstva med narodi, saj se je udeležilo akcije 13 brigadirjev iz pobratenih mest.

9. junija so se brigadirji Prešernove brigade poslovili od prebivalstva Kozjanskega, ki je izkazalo veliko zahvalo brigadirjem, saj so s svojo delovno akcijo veliko pripomogli k nadaljnjemu razvoju kozjanskega področja.

Silvo Sladič

ISKRA — ELEKTROMECHANIKA, KRANJ

Work — Facktor in izobraževanje

V tem sestavku nimam namena govoriti o tem, kaj nam Work-Factor kot sistem za merjenje storilnosti prinaša in kako se uporablja, temveč nekaj besed o izobraževanju WF analitikov kot tudi ostalih strokovnih profilov, ki se z WF sistemom ne srečujejo neposredno.

Kot je verjetno vsem članom kolektiva znano, se je naša tovarna odločila za uvedbo WF sistema kot natančnega merila za merjenje storilnosti. Da pa bi uvedba tega sistema bila uspešna, smo morali najprej pri-

četi z izobraževanjem analitikov. To se je pričelo decembra 1973. leta po programu, ki ga je izdelal ISKRA-Raziskovalni institut, TOZD Biro za industrijski inženiring. Program je obsegal vrsto aktivnosti, posebej za strokovne in delovne analitike. Strokovni analitiki, za katere se je zahtevala popolna srednja izobrazba, so v polletnem izobraževanju absolvirali sledeče tečaje:

- WF — osnovni postopek
 - WF — hitri postopek
 - Osnove statističnih metod
 - MTO
 - Tehnološki elementi serijske proizvodnje
 - Oblikovanje delovnih mest
 - Motnje
 - Racionalizacije dela
 - Uklajevanje linij
 - Privajanje, utrujanje, tvorjenje norm, itd.
- Delovni analitiki, za katere pa se je zahtevala dvo- ali tri letna izobrazba, pa so absolvirali sledeče tečaje:
- WF — hitri postopek
 - Osnove statističnih metod
 - Oblikovanje delovnih mest
 - Trening vseh zgoraj navedenih tečajev

Glede na to, da imajo delovni analitiki različno izobrazbo po strokah, jim bomo nudili tudi v bodoče čimveč specifičnega izobraževanja, kar bo pripomoglo tudi k njihovem hitrejšemu strokovnemu napredovanju.

Po programu B.I.I. Ljubljana bi morali izobraziti 20 strokovnih analitikov in 60 delovnih WF analitikov. Če se danes ozremo nazaj, moramo biti zadovoljni, saj smo izobrazili kar 27 strokovnih in 30 delovnih analitikov. Seveda bomo z izobraževanjem preostalih manjkajočih analitikov nadaljevali v mesecu septembru.

Kljub temu, da sem se v prejšnjem stavku pohvalno izrazil o izobraževanju analitikov, pa moram pripomniti, da so bile borbe za kadre velike, saj je vsem znano, da nam jih primanjkuje vsepovsod. Na interni razpis se je javilo veliko kandidatov, vendar zaradi objektivnih težav se nismo mogli dokončno izobraziti

(Nadaljevanje na 3.strani)

Ljubljanska razglednica

Ljubljana je z Zmajskega mosta proti Trgu revolucije dobila še en zanimiv in velikomestni motiv. Levo: poslovna stavba Ljubljanske banke, desno: naša poslovna stavba, ki jo bomo v kratkem zasedli. Foto: T. P.

Polletno poslovanje v Napravah

V primerjavi s planom za leto 1974 smo ob polovici leta zabeležili naslednje poslovne rezultate:

	plan 74	izvršitev	v 000 ND indeksov
1. Proizvodnja	52.593	23.051	44
2. Fakturirana real.	88.960	37.199	42
3. Osebn. doh. vkalk.	18.110	6.305	35
4. Ostanek dohodka	9.289	3.245	35
5. Število zaposlenih	460	462	100
6. Povprečni OD (mesečno v ND)	2.200	2.344	107

Pregled in primerjava planiranih in doseženih rezultatov kaže, da s prvim polletjem tega leta ne moremo biti preveč zadovoljni, čeprav smo navajeni, da šele v zadnji tretjini leta delamo „s polno paro“.

Res je sicer, da smo že v letnem načrtu predvidevali, da bodo uspehi za leto 1974 skromni, ter da bomo tja do meseca septembra „bolehal“ na pomanjkanju materiala, oz. nesortiranosti zalog, pa so kljub temu težave bile precej večje kot smo pričakovali.

Tako so nam ti rezultati znak sicer ne za preplah, pač pa za mobilizacijo vseh moči v naši organizaciji. Oglejmo si pobliže polletne rezultate, vzroke za prehodne težave in ukrepe za nadoknaditev zaostankov.

V letu 1973 je naša prodaja na civilnem in vojaškem področju (po obdobju hitre rasti od leta 1971 dalje) dosegla določeno zasičenost. Pri prodaji na domačem trgu je prišlo do porasta zalog, največji naš kupec — JLA — pa še ni sklenil z nami novih pogodb. Že sam načrt za leto 1974 je bil torej niže zastavljen, z velikim poudarkom na izvozu, na storitvah. Predvidena je bila tudi začasna stagnacija zaposlovanja in majhna rast osebnih dohodkov.

Na nizko, naravno, proizvodnjo je torej vplivala delno tudi

spremenjena struktura artiklov, s poudarkom na vloženo delo. Tudi prodaja je bila ustrezno nižja, medtem ko je ustvarjeni ostanek dohodka zadovoljiv, saj bi ob znižanju proizvodnje in prodaje vseeno pričakovali občuten padec dobička, kar pa se ni zgodilo.

V letošnjem letu se je naša dolgoročna perspektiva v sodelovanju z največjim partnerjem — JLA celo hitreje in bolj rešila, kot smo pričakovali. Posledica tega so nenehna naročila, katera moramo realizirati nemudoma in jim dati celo prednost pred rednimi plasiranimi nalogami. Tak ukrep seveda povzroča dodatno delo in napore v naših pripravljalnih službah, v zvezi z velikimi naročili za naslednja leta pa bo treba tudi hitreje povečevati število zaposlenih, kot smo predvidevali. Pomanjkanje sodelavcev je namreč ob zaostankih, ki so se nakopičili v prvi polovici leta, in ob dodatnih naročilih, katera moramo

(Nadaljevanje z 2. strani)

celotnega števila analitikov. Lahko pa rečem, da se približujemo zaključku glavnega izobraževanja WF analitikov. Pri tem pa moramo omeniti, da smo imeli kup nevšečnosti tudi s predavnicami. Rešitev smo našli v prostorih na Delavski univerzi Kranj, tovarna pa nam je dala na razpolago tudi dvorano Delavskega samoupravljanja.

Mislim, da članek ne bi bil popoln, če se ne dotaknem tudi izobraževanja ostalih profilov, ki se ne ukvarjajo direktno z WF. S pomočjo predavateljev B.I.I. Ljubljana smo organizirali 4 dnevne informativne WF seminarje za vodilne delavce in samoupravne organe, dalje 9 štirinajsturnih tečajev za inštruktorje dela, en tečaj iz tehnike mrežnega planiranja, en tečaj iz integralnega sistema kontrole kvalitete, itd.

Pravkar pa smo pričeli z izvajanjem programa za izobraževanje tehnologov, konstruktorjev, razvijalcev in vzdrževalcev. S tem člankom hočem opozoriti oz. povedati, da uvajanje WF sistema terja ogromno izobraževanja na vseh področjih, oz. različnih strokovnih profilov.

Ob koncu bi rad omenil še tole — vsak sistem merjenja dela ima zagovornike in nasprotnike. Mi, Iskraši, smo ga složno sprejeli, tisto peščico „nevernih Tomažev“ pa vabim, da se priključijo v naše vrste in se izobrazijo v raznih tečajih WF, ki so jim na razpolago.

V kratkem pa bo sledil članek o rezultatih demonstracij WF sistema v Elektromehaniki.

Š. M.

vzeti „v delo“ takoj, ena od težav, s katero smo se najbolj odločno spoprijeli. Poročali smo že o začetku dela v našem dislociranem obratu v Cajnarjih pri Cerknici, prizadevamo pa si za nadomestitev zamud tudi z do-

datnim delom, spremenjenim režimom prostih sobot in seveda z akcijami družbenopolitičnih in strokovnih teles, s katerimi želimo izboljšati delovni učinek.

Nekoliko smo povečali osebne dohodke, kar je razvidno že iz primerjave načrtovanih in doseženih OD, in pričakujemo, da bomo do konca leta položaj okrog osebnih dohodkov in povečanja števila sodelavcev do konca uredili.

V drugi polovici leta, posebno v zadnjih mesecih nas čakajo torej precejšnji napor, ki pa jim bomo s prizadevanjem nekako kos, saj so pogodbe za vnaprejšnjo zelo ugodne, naloge, ki nas v srednjeročni perspektivi čakajo, pa velike.

—M.K.—

V Iskra—baterije Zmaj še kar uspešno

Med številnimi polletnimi poročili o gospodarjenju v Iskrinih delovnih organizacijah objavljamo tokrat prispevek o tem, kako so gospodarili v letošnjih prvih šestih mesecih v Zmaju.

Fizični obseg proizvodnje v Iskrini tovarni baterij se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 10 %, oz. je z doseženo polletno proizvodnjo dosegel letni plan 49 %. To je nekoliko manj kot so pričakovali za to obdobje, glavni vzrok manjše proizvodnje pa je manjši izvoz baterij.

Največji porast proizvodnje so dosegli pri 9 V bateriji na zračno dipolarizacijo. Ta baterija bo, kot pričakujejo, v najkrajšem času izpodrinila in zamenjala Leclanchejevo 9 V baterijo. Zračno 9 V dipolarizacijsko baterijo so že tehnološko osvojili, njena zmožljivost pa je 3- do 4-krat večja kot Leclanchejeva.

Glede na naraščajočo nelikvidnost in pomanjkanje obratnih sredstev so v Zmaju ubrali pravilno politiko. Rezultat je bil ta, da so pri povečanem obsegu proizvodnje poprečne zaloge reprodukcijskega materiala manjše od planiranih za 8 % kot v istem obdobju lani. Zanimivo je to, da so se poprečne zaloge zmanjšale pri uvoznih materialih, ki so v preteklem obdobju predstavljali najmanj polletno zalogo.

Koeficient obračanja zalog je bil v prvih šestih mesecih lani 2,2, letos pa 2,6.

Velike podražitve materiala so Zmaju precej otežile poslovanje ter vplivale na rast neposrednih proizvodnih stroškov. Najbolj so se podražili naslednji materiali: cink za 35 %, kositer za 51, komercialna embalaža za 140, kovinska galanterija za 12, transportna embalaža za 50, bitumni prav tako za 50, elektrolitski papir pa za 25 %.

Poleg teh podražitev so se v Zmaju ubadali tudi s problemom nakupa nekaterih materialov in surovin, ki jih ni bilo vedno mogoče dobiti. Največ preglašev so imeli pri nakupu visoko modificiranega polistirola, barvnih kovin, izdelkov iz papirja in bitumnov — parafinov.

S prodajo manganovega dioksida so bili še kar zadovoljni, v glavnem pa ga prodajajo proizvajalcem baterij v Jugoslaviji ter kemični industriji. V prvih šestih mesecih so proizvedli 750 ton manganovega dioksida.

Kot smo že uvodoma povedali, niso povsem dosegli polletnega plana in to zato ne, ker je bil izvoz manjši kot pa so predvidevali. V navedenem

obdobju so izvozili 1.660.000 baterij na konvertibilno področje. Izvoz je bil manjši zaradi izredno nizkih cen baterij na zahodno-evropskem tržišču.

Probleme so imeli tudi pri nakupu medenastih trakov ter visoko modificiranih mas, zato so se morali odločiti za uvoz.

Med pomembnejšimi pokazatelji polletnega poslovanja tovarne baterij je tudi plan prodaje baterij na domačem trgu. Ta plan so uresničili 150 %.

Ob zaključku tega našega pregleda o polletnem gospodarjenju v Iskrini tovarni baterij — v Zmaju naj si zapišemo, da se je kakovost izdelkov v primerjavi z istim obdobjem lani izredno povečala. Vzrok je predvsem v večji tehnološki pa tudi delovni disciplini.

Struktura prodaje po območjih je bila naslednja:

Slovenija z Istro
Hrvatska (brez Slovenije)
Vojvodina in Slavonija
Vzhodna in južna Srbija
Beograd
Bosna
Dalmacija
Makedonija

Skupaj:

plan	dejansko
24,8	26,1
4,9	4,6
9,1	8,6
14,5	15,7
14,1	12,9
14,5	13,5
4,9	4,4
13,2	14,2
150,0	150,0

ISKRA - INDUSTRIJSKA OPREMA, LESCE

Potrebno dopolnilno izobraževanje

Kadrovska politika v Tovarni industrijske opreme v Lescah teži k dopolnilnemu izobraževanju že zaposlenih članov kolektiva. Od teh štirje obiskujejo večerno tehnično šolo, eden Višjo upravno šolo, dva pa VSOD. Dva člana kolektiva se pripravljata na magistriraj. Podjetje jim nudi delno povračilo stroškov šolanja, delno pa jim pomaga tudi v obliki izrednega plačanega dopusta.

Ker je pomanjkanje po kovinarskih poklicih v radovljiški občini precej občutno, je tovarna industrijske opreme lani v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje v Kranju sofinancirala šolanje tistih učencev, ki niso uspešno zaključili osemletnega šolanja. Ti so po končanem internem — neverificiranem šolanju pridobili naziv PK kovinostrugar.

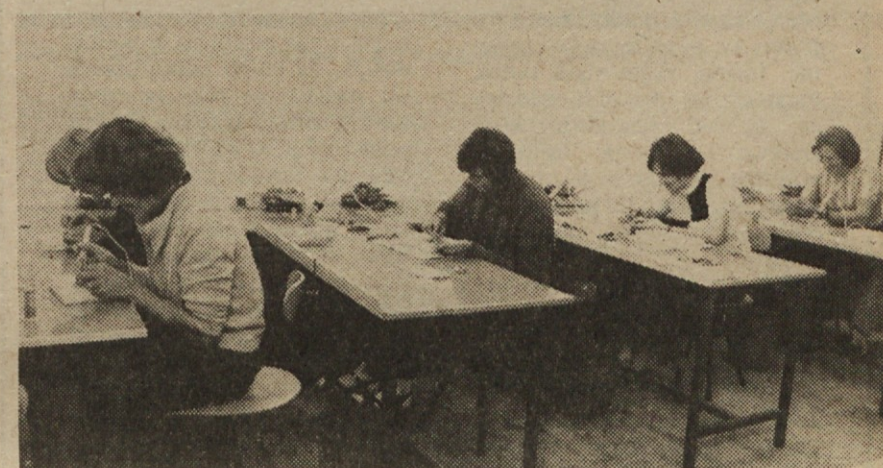
Tako je v avgustu kolektiv pridobil 10 novih sodelavcev. Letos so razpisali dvanajst učnih mest kovinske stroke — vse brezuspešno. Odliv kadrov v turizem je zelo močan, po drugi strani pa gospodarstvo zelo vzpodbuja 4- in 5-letno šolanje v srednjih strokovnih šolah. Poleg tega pa se tudi že zaposleni dopolnilno izobražujejo in si tako pridobivajo srednjo strokovno izobrazbo.

Zato je pomanjkanje kadrov v kovinski stroki še posebno pereče. Tako se bo tovarna industrijske opreme v Lescah letos ponovno prisiljena zateči k že omenjenemu internemu izobraževanju.

V. B. R.

Zgoraj: posnetek zadružnega doma v Cajnarjih, v katerega spodnjih prostorih dela novi obrat tovarne elektronskih naprav; spodaj: dva posnetka iz montaže v obratu v Cajnarjih. Foto: J. C.

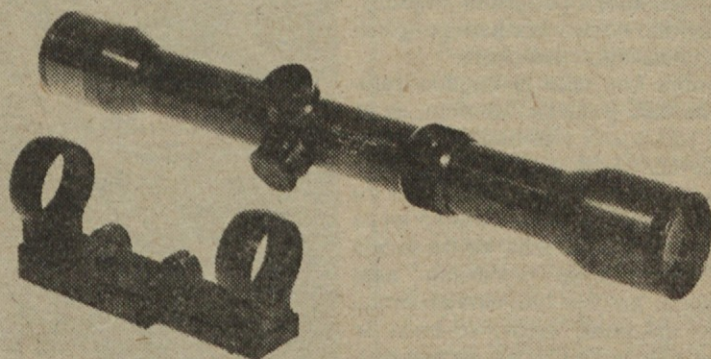

Sodelovanje Iskre na sejnih

V četrtek, 12. t. m., so v Zagrebu odprli letošnji mednarodni jesenski sejem. Na njem sodeluje tudi Iskra in sicer s številnimi izdelki iz obsežnega programa.

Iskra predstavlja obiskovalcem merilno regulacijsko tehniko, stikalno tehniko, releje, elemente za avtomatiko, elektronske elemente in seveda tudi druge izdelke iz bogatega asortimana naših tovarn.

Direktor TOZD domači trg Iskra Commerce Simon Primožič je v zvezi z zagrebškim velesejemom poudaril, da so se za to najbolj množično sejmsko prireditev v Jugoslaviji dobro pripravili ter izrazil upanje, da bo nastop našega združenega podjetja uspešen.

Š. M. TOZD „Vega“: daljnogled za lovske puške.

DOPIŠUJTE
V ISKRO

lad

Program širimo s kompleksno mero

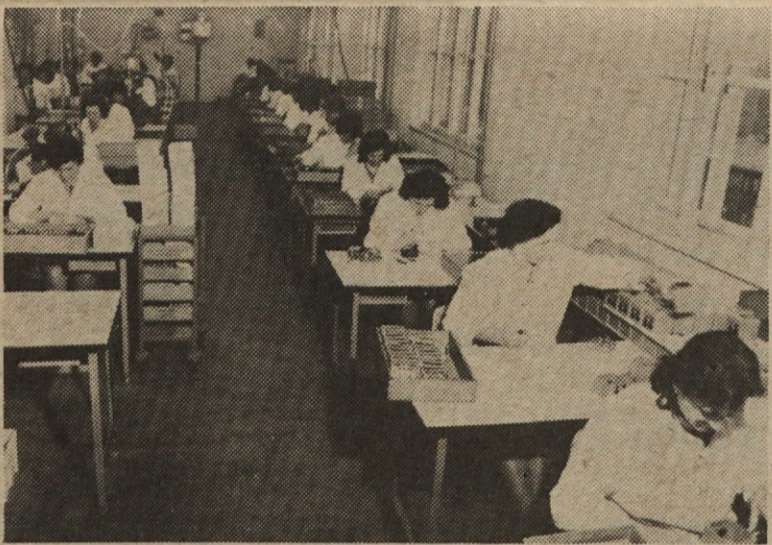
Prodajni sektor BAE na ISKRA-COMMERCE je 14. julija tega leta podpisal s skupnostjo jugoslovanskega elektro-gospodarstva JUGEL pogodbo o projektiranju, izdelavi in montaži moderne zaščite za osnovno 380 KV omrežje in za 220 KV in 110 KV odcepe. Po tej pogodbi je osnovni izvajalec naloge naša tovarna z našim razvojnim inštitutom. Vrednost celotnega posla je nekaj nad 32 milijonov din (3,2 milijarde starih din).

To je velik uspeh, saj smo posel dobili preko natečaja, na katerem je bila zelo močna domača in mednarodna konkurenca, sodelovalo je kar 13 pomembnih jugoslovanskih in inozemskih firm. Tudi mi smo skupaj s švedsko firmo ASEA izdelali ponudbo v treh inačicah: — da je nosilec posla ASEA, — da je posel deljen na oba partnerja, — da je nosilec v celoti ISKRA. Izbrana je bila zadnja inačica. Posel kreditira mednarodna banka za obnovo in razvoj, kar je vsekakor zelo pomembno in za nas izredno ugodno, saj so pogoji za koriščenje kredita podobni kot pri poslu za modernizacijo železnice. Imamo zagotovljen dotok dinarskih in deviznih sredstev za nabavo reprodukcijskega gradiva, ker bomo zahtevali potrebne predjume in obračunavali situacije, to pa nam bo omogočilo boljše obračanje denarja.

Izbrana zaščita daljnovodov, zbiralnic in transformatorskih postaj bo izvedena v najsodobnejši modularni tehniki sistema „COMBIFLEX“, katerega smo uvedli v program tovarne in že izdelali nekaj omar s kompleksno zaščito. Pri tem uspeš-

no sodelujemo z že omenjeno firmo ASEA, ki je naš dober poslovni partner tudi na drugih področjih mednarodne delitve dela. Za njihove potrebe že dolgo proizvajamo pomožne releje PR 41-59 in časovne releje CRT 50 ter releje in dele za tokovni rele RRIC, po njihovi licenci pa diferencialno zaščito v kombinacijah RD 20. Tudi za posel pri zaščiti 380 KV omrežja bomo morali tesno sodelovati, tako pri projektih kot v proizvodnji, saj bo nekatere sestavne dele dobavljala ta firma v kompletih.

Posel, ki je predviden za obdobje 1975-76, pomeni ponovno uveljavitev naše tovarne v zaščitni tehniki, predstavlja pa dejansko le dokaj dinamičen vstop v novo tehničko zaščito. Predvidevamo namreč, da bo elektrogospodarstvo tudi za ostalo zaščito omrežij, tako novo zgrajenih, kot za modernizacijo starih, zahtevalo to tehniko, kar pa predstavlja zagotovitev dela za dolgo obdobje. Prav zaradi tega bo zelo pomembno, da se po sedaj sprejeti pogodbi lotimo dela hitro, z vso resnostjo in poslovnostjo, da bomo lahko dosegli vse načrtovane roke in zahtevano kvaliteto izdelkov. V tem primeru bo to operativno vplivalo na višino dohodka, saj naročnik zagotavlja tudi do 10% boljše cene od pogodbenih, če bodo vsa dela opravljena zadovoljivo in pravočasno. Še več kot trenutni finančni rezultat za uspešno poslovnost pa nam bo koristilo dejstvo, da smo si kot soliden proizvajalec kompleksne zaščite s tem zagotovili zadostno perspektivo. L.

Pogled v obrat v Dobropolju.

Izvoz v Turčijo in Grčijo

Kot ste verjetno opazili, smo v nekaj zadnjih številkah Iskre objavljali članke o izvozu našega podjetja v tujino. Tokrat smo obiskali oddelek pri Iskra Commerce, ki skrbi za izvoz v Turčijo in Grčijo. Oddelek vodi Janez Vidmar, v njem pa sta zaposleni še višja komercialistka v zunanji trgovini Marija Čož in samostojna administratorka Vesna Podlogar.

Poglejmo najprej, kako je z izvozom v Turčijo.

Izvoz v to državo se je začel že pred približno 20 leti in je tudi v preteklosti že dosegel svoj vrhunec. Od samega začetka smo v Turčijo izvažali največ kinoprojektorjev in drugih kino naprav, zatem smo se preusmerili v izvoz števec — tro-in enofaznih — nakar pa sta ti dve panogi nekako usahnili in smo se preusmerili predvsem na področje tehnologije. Verjetno ni delavca v Iskri, ki se ne bi spomnil, kako velik uspeh so dosegli naši izdelki v Turčiji, saj je Iskra s prvimi aparaturami, predvsem kinoprojektorji zelo zaslovela v Turčiji. Ime Iskra se je pojavljalo predvsem povsod, kadarkoli je tekla beseda o kinoprojektorjih — Iskra je postala v Turčiji sinonim za to napravo. Ta

tradicija se danes nadaljuje preko firme Türktelefon, ki je naš zastopnik v Turčiji. Ta organizacija uspešno prodaja in se udeležuje različnih licitacij in razpisov za telefonsko opremo.

Ing. Janez Vidmar nas je med drugim opozoril, da se je prodaja izdelkov telefonije začela nekaj let nazaj in je pred dvemi, tremi leti dosegla svoj vrhunec. Ta vrhunec je bil nekje pogojen tudi s tem, ker je bil prvotni aranžma med državama o klirinškem načinu menjave leta 1972 prekinjen, turško podjetje pa je potem glede na različne trgovinske ugodnosti naročilo veliko količino central. Zato je bilo leto 1972 še uspešnejše kot druga leta, saj smo takrat prodali v Turčijo največ central.

V to deželo pošiljamo različne centrale od najmanjših kapacitet — naše stare centrale 2/14 — pa vse tja do največjih, kot sta npr. M 48 in M 60.

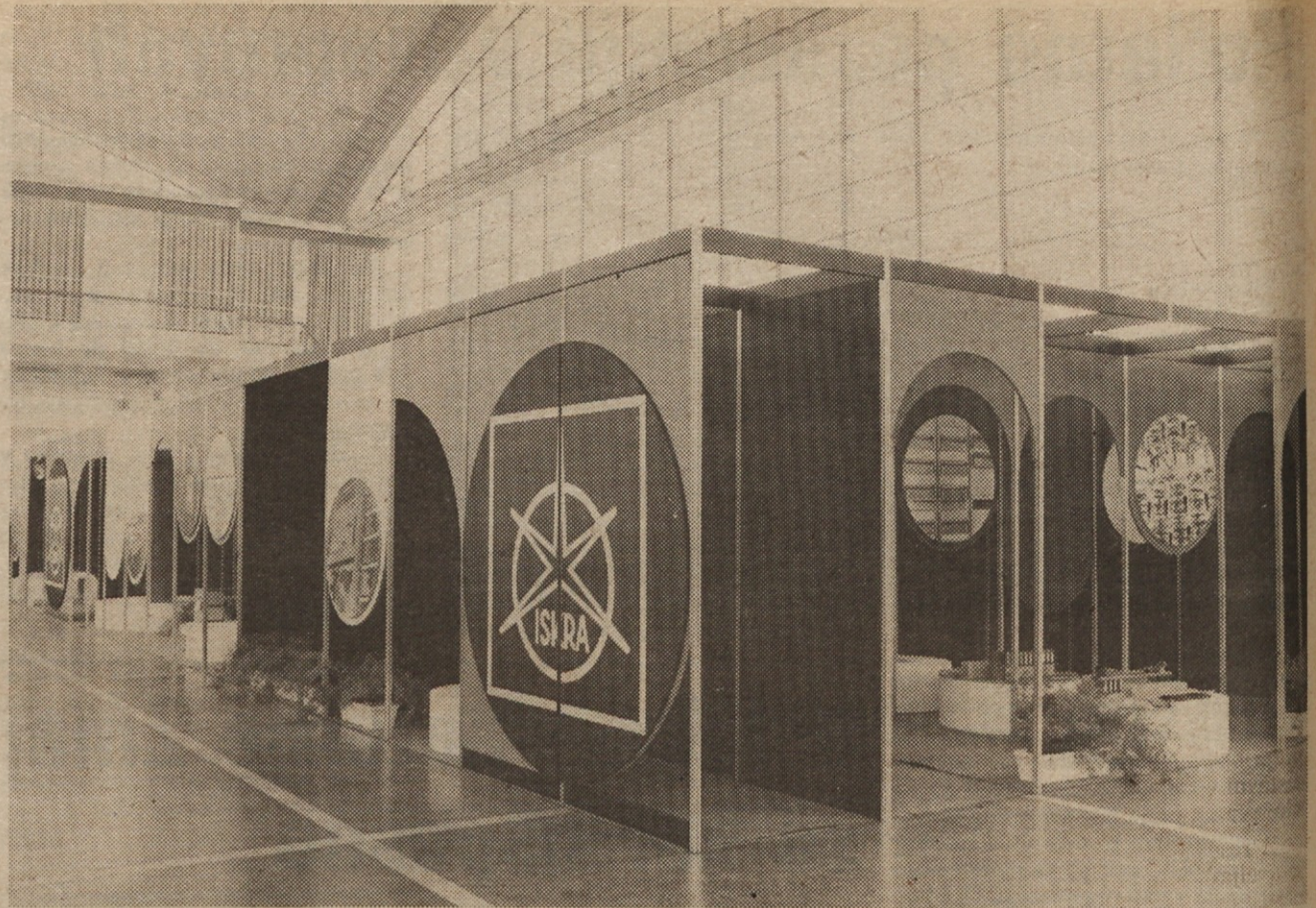
Sodelovanje med Iskro in zainteresiranimi turškimi organizacijami pa

ne poteka samo na področju neposredne prodaje oz. nakupa. Pred petimi ali šestimi leti je Iskra v sodelovanju s Türktelefonom začela pripravljati načrt za graditev tovarne. Ker so nastopile težave, se je firma Türktelefon sama odločila za graditev. Kompleks stavb že gradijo v Istanbulu in bo predvidoma gotov čez leto dni. V tovarni bodo montirali Iskrine centrale, ki jih bomo v Turčijo pošiljali v delih, Türktelefonu pa jih bomo prodajali v okviru licenc. Odstop licenc, ki jih Iskra namerava dati turški organizaciji v zvezi s centralami, je pogojen tudi s podpisom pogodbe. To pogodbo bodo v kratkem podpisali naši predstavniki v Istanbulu.

Turčija kot taka je izredno zanimiva za naše podjetje. Menimo, da se bomo lahko tudi v prihodnje uspešno vključevali na to tržišče, saj je telefonija v Turčiji zelo zaostala. Po mnenju nekaterih je za okoli 15 let za našim razvojem. S tem, ko bo začela firma Türktelefon sestavljati naše centrale in kasneje tudi osvajati proizvodnjo nekaterih delov, se bodo še bolj odprle možnosti za našo prisotnost na turškem tržišču.

Turčija je za nas zanimiva tudi na področju izvoza opreme in signalizacijsko varnostnih naprav na železnici.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Pogled na Iskrin razstveni prostor na II. specializiranem mednarodnem sejmu prometa, telekomunikacij in integralnega transporta v Beogradu.

O sejmu, ki sili k razmišljanju

Na omrežju jugoslovanskih železnic so v preteklem letu zabeležili 8.834 „izrednih dogodkov“ (beri: najrazličnejših nesreč), katerih vrednost je znašala 90,9 milijard starih dinarjev. Letošnji statistični podatki in izračuni še nekaj časa ne bodo znani. Morda je bolje, če zanje ne zvemo prekmalu. Vse preveč so zastrašujoči. Navedeni znesek zajema samo škode blaga in poškodovanih železniških objektov ter omrežja. Vanj niso vštet zastoji zaradi zaprtih prog, škode zaradi prekinjenega prometa in tim. čiščenj prog po nesreči. Skratka, še vsega drugega, kar spremlja take, največkrat grozljive nesreče. Predvsem pa gornji znesek ne zajema ne števil ne vrednosti najdragocenejšega: vseh izgubljenih človeških življenj. Ista statistika JŽ nadalje dokazuje, da je v 39,2 primerih botrovala nesrečam človeška neprevidnost, zatajil je človek ko je prevozil rdeče predsignale in signale, ki mu niso nakazovali proste poti. Kako preprosto, kajne? Človek, ki upravlja z dragocenimi železniškimi napravami (kako lepo, da so njih vrednosti izmerljive!), torej ubija sebe in svojega bližnjega. ZAKAJ? ??? Ne-šteto odgovorov je moč skonstruirati in to počnemo kar naprej in skorajda vsi. Marsikateri odgovor je včasih tudi točen, največkrat pa predvsem brez tistega pomena in pozornosti, ki kar kriči po odgovornosti.

Gornjega ne bi ilustrirali, če nas ne bi pravkar iz dneva v dan mučile vrste različnih informacij o nedavni najhujši železniški nesreči v Zagrebu. Zgodila se je prav na predvečer slavnostne otvoritve letošnjega II. specializiranega mednarodnega sejma prometa, telekomunikacij in integralnega

transporta. In v času ter trenutku, ko svet že razpolaga z najsodobnejšimi signalnovarnostnimi napravami. Znale svetovne firme jih zdaj tu, zdaj tam razkazujejo udeležencem v prometu. Najbrž ne zato, ker bi samo in zgolj želele razkazati vrhunske tehnične in tehnološke dosežke svojega časa. Skoraj gotovo pa zato, da bi le-te v funkciji zagotavljale vsestransko varnost v prometu. Tudi v našem jugoslovanskem železniškem omrežju, če bi bile vgrajene. Če... Po toči zvoniti... vsi predobro poznamo ta pregovor. Poznamo pa tudi napravo našega znanega nemškega kooperanta signalno varnostne in telekomunikacijske prometne tehnike, ki jo uvrščamo v svoj program železnici namenjenih naprav, in je ena tistih, vsaj tako trdijo poznavalci, ki bi lahko bila preprečila slednjo in marsikatero drugo nesrečo, če seveda ne bi bilo odvečnega „če“.

„ISKRA“ je že desetletje prisotna v jugoslovanskem prometnem infrastrukturalnem prostoru. Ves čas je nosilec tistega dela modernizacije prometa, ki ga lahko zagotovi s svojim razvejanim proizvodnim programom. Brez te modernizacije, ki pa se ne sprovaja po planu (razlogov je nebroj, problematika se javno razgrinja pred vsemi, ki ji utegnejo posvetiti vsaj malo svoje pozornosti) nosi naš specializirani kolektiv v direkciji avtomatike.

Svojo dejavnost je od 2. do 9. septembra letos že drugič razgledil domači in tuji javnosti. Pretežno v sliki in besedi ter z vizuelnimi pripomočki (filmi, diapozitivi), je v pretežno prospektnem, a funkcionalnem sejemskem ambientu, predstavil program signalno-varnostne, telekomunikacijske in ranžirne tehnike, svoje reference in oblike poslovno tehničnega sodelovanja in povezo- vanja. Vendar že drugič osamljen in brez programa telekomunikacij, integralnega transporta (ev. hidravlike, pnevmatike idr.), skratka spet brez podrobneje definirane sejemškega koncepta, koordiniranosti in z obelježjem vsega tistega, kar bi v firmi, kakršna je naša, morali preseči, če nam je vsaj nekaj od tega, da nas na take ali podobne manifestacije ne bi silile sodelovati sejemске službe z različnimi metodami in načini animiranja.

Po ocenah poznavalcev je bil letošnji sejem tako po številu razstavljalcev kot po razstavljenih eksponatih, boljši od preteklega, predvsem pa tematsko razsežnejši. Na več tisoč kv. m sejemске površine je razstavljalo okrog 100 domačih in tujih firm. Med njimi od tujih tudi take, s katerimi že dalj časa poslovno tehnično sodelujemo, predvsem pa tisti domači konkurenti (Elektronska industrija, RIZ, Nikola Tesla idr.), katerih izbor sejemskih eksponatov, zlasti s področja telekomunikacij (central, aparatov, televizije idr.) je med našimi predstavniki ponovno poglobil komplekse in ponovno sprožil dvome o tem, če smo kot velika in renomirana jugoslovanska firma res prikazali vse, kar bi lahko bili in kar bi se po mnenju marsikoga spodobilo prikazati. Sicer

je res, da smo med razstavljalci opazili tudi EMO Container in izdelke GORENJE-Sever iz Subotice, izdelke kolektiva, ki se je nedolgo tega enoglasno izrekel za integracijo z „Iskro“, če lahko verjamemo pisanim virom informacij. Pa kaj ko nikogar ni motilo, da sta oba razstavljala samostojno in daleč vsakebi, predvsem pa daleč od našega „Iskrinega“ sejemskega prostora.

Sejemška uprava, ki je specializiranim dogodkom v vseh ozirih kos in sposobna zagarantirati vse tisto, kar zahteva koncept specializiranega sejma in s tem poslovne politike tistega podjetja, ki se odloči, da bo na njenem prostoru razstavljalo, zasluži vse priznanje. V času sejma je poskrbela za številne pomembne poslovne dogodke: predavanja eminentnih strokovnjakov, strokovno komercialnih razgovorov, tiskovne konference, posebne dneve JŽ, idr. Istočasno kot sejem je potekal 12. mednarodni delovni teden varnosti v cestnem prometu, na katerem so se srečali strokovnjaki te panoge prometa z vseh koncev sveta in katerega pokrovitelj je bil predsednik republike.

Mislim, da je direkcija avtomatike dostojno predstavila „Iskro“ in njeno dosedanje inženiring dejavnost v jugoslovanski prometni infrastrukturi. Akcija, ki naj bi pospešila prodajo avtomatskih cestnih prehodov v vseh vzhodnih in južnih predelih države (tudi v Prištini), je bila skrbno pripravljena ter je izzvenela v posebni sejemski komercialni dan. Po vseh pričakovanih utegne nedvomno koristiti, v perspektivi pa najverjetneje utrditi ugled firme v tržnem segmentu, kjer doslej s tem asortimanom ni bila prisotna, a mu nesreče vseh vrst na nezavarovanih cestnih prehodih v ničemer ne prizanašajo.

Ko v naši javnosti nasploh, zaradi omenjene nesreče pa še posebej, pripravljajo temeljito analizo notranjih odnosov na JŽ, ki pogojujejo zaskrbljujoče katastrofe, je čas, da se poglobimo še mi v svoje. Odgovor terjajo vprašanja kot: kdo bo tisti, ki bo Iskro ustrezno predstavljajo kot nosilca pri tako odgovornih in obsežnih večletnih poslih kot je modernizacija prometa? Kdo bo tisti, ki bo neposrednim delavcem, specializiranim izključno za poanitrano varnost, zagotovil tisti prepotrebni občutek stabilnosti, ko jim grozi zaradi vsesplošne histerije in nerazumevanja skorajšnji popolni razkroj? Kdo bo odgovarjal za to, da se v kolektivu vse bolj eksponirajo nepri- ljubljene posamezniki, ki jih zaradi njihove neresnosti in zanimanja zgolj za osebne koristi že smatramo pod- djetju škodljive? Predvsem moralna škoda, ki jo, kot vse zglede, namerno povzročajo nekdanjim pionirjem pri poslih z železnico, je nedvomno manjša od tiste, ki jo zaradi njihove neodgovornosti utrpeli preostali kolektivi.

Vprašanja se porajajo kar naprej. Javna polemika bi morebiti doprinesla k pravočasnemu razčiščenju marsikaterega negativnega pojava. In prav bi bilo tako.

T. R.

Kulturna dejavnost plemeniti

V Iskri je veliko članov kolektiva, ki imajo veselje do kulturnega udejstvovanja, kar je povezano tudi z zanimanjem za umetnost. V našem glasilu smo že predstavili nekatere likovne umetnike, pesnike, dejavnost foto-kino sekcije ipd.

Naši današnji sogovorniki pa so Iskraši iz Elektromehanike — člani Prešernovega gledališča v Kranju. Vseh sedem je mladih in navdušenih za gledališko umetnost. Vsak je začel po svoje že prej — preden se je pridružil igralski skupini Prešernovega gledališča. Pri njem sodelujejo zgolj na ljubiteljski osnovi, ki pa čedalje bolj prerasča v zrelo umetniško oblikovanje pod vodstvom izkušenih poklicnih režiserjev. V okviru Prešernovega gledališča gostujejo po vsej Sloveniji. Nastopajo tudi samostojno na raznih proslavah. Povabila za nastope se kar vrstijo in to še potrjuje njihovo prepričanje, da je kultura prepotrebni sestavni del življenja našega delovnega človeka.

Z resnim in prizadevnim delom so se uveljavili že tudi na TV. Naj vam jih predstavimo: Biba Uršič, Cveto Sever, Jože Sodnik, Zvone Kozina, Miha Štefe, Franci Intihar in Miro Roblek. Intihar sodeluje kot vodja predstave (inspicient), Roblek pa kot električar.

„Kakšno je razumevanje vodstva Elektromehanike za vaše udejstvovanje?“

„Za večdnevna gostovanja s Prešernovim gledališčem nam vodstvo tovarne vselej odobri izreden plačan dopust. Tudi na splošno kaže polno mero razumevanja za naše udejstvovanje. Želeli pa bi, da bi tudi za kulturne prireditve v okviru Iskre pokazalo več razumevanja in sodelujočim na kulturnih večerih, ki so ob Dnevu Iskre, nudilo večje ugodnosti.“

SEVER: „Sodejujem tudi pri lutkovnem gledališču v Kranju — to obstaja pod okriljem Prešernovega gledališča — ki ima pogosto dopoldanske predstave po kranjskih vrtcih. Tudi, če me prosijo z raznih strani, naj pridem recitirat v počastitev državnih praznikov ali na razne prireditve v občinskem merilu, prošnjam težko ustrezem. Čeprav prinesem potrdilo od uprave Prešernovega gledališča, imam še vedno težave z dovolilnico. Ti izhodi so tako maloštevilni, da po mojem mnenju ne bi smeli predstavljati problema.“

URŠIČEVA: „Kolega Sever je tako znan igralec in recitator, da ga res radi vabijo z raznih strani h kulturnemu sodelovanju. Pri tem se mi zdi pomembno omeniti, da na ta način ne samo častno zastopa kolektiv Iskre,

pač pa tudi opravlja pomembno kulturno poslanstvo. Zato ne bi smelo biti vseeno, ali ga kolektiv v njegovem prizadevanju vsaj moralno podpre in mu omogoči izhod iz tovarne, kadar je to potrebno. Za svoje poslanstvo namreč niti ne pričakuje kakšne materialne nagrade.“

„Kakšen pa je odnos poklicnih gledaliških igralcev do nepoklicnih?“

„Zelo prijateljski in dober. Tesnejših stikov sicer nimamo. Ko je vsakoletni teden slovenske drame v Prešernovem gledališču v Kranju, povabimo po vsaki predstavi člane gostujočih ansamblov na skromno zakusko. Ob takih priložnostih se z njimi tudi marsikaj pomenimo. Vendar pa ne razpravljamo o razlikah med poklicnimi in nepoklicnimi igralci.“

Mnenje večine delovnih ljudi je, da bi bilo treba dati vsem kulturnim ustvarjalcem večje možnosti ob ustreznih programski politiki slovenskih kulturnih ustanov. Kultura bi se morala bolj razširiti tudi v oddaljene kraje naše domovine, ne pa ostajati domena nekaterih središč. Tako bi lahko tudi ustrežneje porazdelili kulturne dobrine med vse občane in pritegnili k tej plemeniti nalogi vse nadarjene posameznike, ki jim je trenutno ta možnost odtujena iz takšnih ali drugačnih vzrokov.

V. B. R.

Cveto Sever, Biba Uršič in Zvone Kozina v Behanovem „Talcu“. Foto: U.

Zvone Kozina in Jože Sodnik igrata v Javorškovi „Deželi gasilcev“. Foto: U.

V Ivana Potrča „Kreflova kmetija“ nastopajo sami Iskraši, razen Mihe Štefeta. Foto: U.

„Kakšna je po vašem mnenju kulturna zavest kolektiva ZP Iskra?“

„Zanimivo je, da se interes delavcev za kulturo nasploh toliko zveča, kolikor se kulturne institucije programsko približajo neposrednemu proizvajalcu. Pri tem je potrebno poudariti, da tu ne gre za „zniževanje“ ravni kvalitete. Gre za gledališka in druga dela, ki s pomočjo umetniške besede posredujejo občloveške probleme, vrednote in moralna vprašanja. S tem pa seveda služijo dvigu kulturne ravni posameznika.“

„Kako pojmuje svoje kulturno poslanstvo?“

„Ljudje bi morali vedeti, da ga pojmujejo resno in kot veliko moralno obveznost posameznika. S tem pa tudi s svoje strani prispevamo k dvigu kulturne zavesti v lastnem kolektivu.“

„Kdo vas igralsko usmerja?“

„Naši uspehi se vrstijo od takrat, ko nas usmerjajo poklicno šolani gledališčniki. Z njimi lepo sodelujemo in smo jim zelo hvaležni za to usmerjanje.“

Šesto pismo mladih iz Oldhama

Pozdravljeni! Spet se oglašam — tokrat s polno glavo vtisov in prazno denarnico. Zato naj na uredništvu ne zamerijo, če bo na pismu znamka za kak penny manj in bodo morali plačati „porto“.

No, tako hudo le ni, čeprav smo bili v mestu Blackpoolu, ki je nekaj podobnega kot pri nas Portorož ali v svetu Monte Carlo. Obmorsko letovišče, polno živ-žava, igralnic ter petičnih turistov in pa seveda domačinov, ki si prizadevajo, da bi petičneži šli domov zadovoljni in z nekoliko tanjšimi listnicami.

Blackpool leži na atlantski obali kakih 150 km od Manchestra. Ne vem, po čem je dobil svoje ime — zelo verjetno po tem, da je morje neverjetno umazano. Tako da prideš iz vode že lepo rjav in se sploh ni potrebno sončiti. No ja, roko na srce: za to niso krivi domačini in onesnaženost okolja. Kriv je veter, ki stalno „pihlja“ in ljubko kodra „pohlevno morje“, zaradi česar nastajajo tudi komaj štiri metre visoki valovi, ki s

plaže prinesejo tudi nekaj moke, ki vodi da tako ljubko in enkratno barvo kave. Videli smo cele tri (3) kopalce, ki so kljub vsemu namočili kopalke v gostoljubnem Atlantiku. Ostali (bilo jih je kot termitov) so se sončili na ležalnikih, ki jih je (za dober denar seveda) posojalo nekaj domačinov. To je dokaz, da se da zaslužiti tudi z ležanjem. Če so ljudje dovolj vztrajni, jim „vroče“ sonce nakloni tudi nekaj barve, če pa ne, pa tudi nič hudega. Saj potem še zmeraj lahko s kakim več ali manj (ne) okusnim spominkom dokažejo, da so bili v Blackpoolu. Toliko igralnic in avtomatov, toliko različnih načinov, kako ljudem pobrati denar, še nisem videl. Od dokaj poštenih tombol do „enookih Jackov“, vse si lahko videl in preizkusil. Tu lahko za majhen denar

ISKRA
Industrija za telekomunikacije,
elektroniko in elektromehaniko
V ZP ISKRA KRANJ

V skladu z načrti razvoja avtomatske obdelave podatkov, ki jo želimo razširiti na nova področja in s tem razviti kompleksen informacijski sistem v podjetju, potrebujemo nove strokovne sodelavce, ki bi prevzeli samostojne organizacijske in programerske naloge.

K omenjenemu delu vabimo sodelavce, organizatorje, programerje in operaterje, ki imajo veselje in sposobnost za organizacijsko delo in programiranje ter osebno nadarjenost za nadaljnje izobraževanje.

Poleg splošnih morajo interesenti izpolnjevati naslednje pogoje:

1. Organizatorji:
VS ali VS izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
2. Programerji:
VS ali SS izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
3. Operaterji:
diplomanti srednjih šol
4. Odslužen vojaški rok
5. Pasivno znanje angleškega ali nemškega jezika
6. Starost do 35 let.

Izbir kandidatov za ustrezno število delovnih mest bo izveden na osnovi IBM testov, ki jih bodo morali opraviti prijavljeni kandidati. Vsem sodelavcem, ki bodo izbrani, bo omogočeno šolanje v posebnih tečajih, ki jih prireja predstavništvo firme IBM.

Pismene ponudbe sprejema kadrovski oddelek ISKRE ELEKTROMEHANIKE Kranj, Savska loka 4 do 20. 9. 1974.

Stolp v Blackpoolu. Foto: J. P.

veliko izgubiš. Seveda včasih tudi kaj priigraš, vendar le toliko, da te ne mine volja. Še dobro, da smo bili v

Angliji in predhodno na Škotskem, tako da sem zaigral samo enajst (novih) pennyjev, kar je cca 4 (nove) dinarje. Nisem mogel verjeti, kako lahko človeka pograbi igralska strast in ne čudim se več, kako morejo ljudje v igralnicah izgubiti premoženje, včasih pa tudi dobro ime.

V Blackpoolu imajo tudi stolp, podoben znamenitemu pariškemu, le da Angleži niso bili tako „korajžni“ in Eifflovo seže komaj do kolen. Jaz osebno ga sovražim. Nikoli mu ne bom oprostil, da je treba za to, da te peljejo nanj, drago plačati in še dalj čakati. Zato sem se iz čistega maščevanja odločil, da si ga ne ogledam. Ta vražji stolp me je razjezil še enkrat. Ko sem namreč hotel kupiti nekaj razglednic za svoj album, sem se moral vražje namučiti in obrusiti podplate, da sem našel tri, na katerih stolp ni slikan.

Da je mera polna, sem ga pa še slikal! (Dokazno: gradivo prilagam). Temu se ni čuditi. Sotrpini v Angliji (tudi Jože) je zmeraj dobil skoraj živčni napad, kadar je slišal, kako brundam „Barbaročko“ pesem, katere sem znal le eno kitico. Ni je smel slišati! Ko pa smo neko jutro vstali, sem zaslišal znano melodijo. Pogledal sem in imel kaj videti. Jože je žvižgal Barbaročko!

Lep pozdrav (brez razglednice s stolpom) vam pošilja Jože Perko

Posnetek z izleta članov IRI, TEN in IC v ČSSR

Štipeidisti na praksi v Degussi

Čas poletnih počitnic štipeidisti ZP ISKRE izkoriščajo v najrazličnejše namene. To je čas zabave na morju, ali v hribih, trenutki priprave za tistih nekaj izpitov, ki so ti ostali. Med resne obveznosti pa štejejo počitniško prakso. O namenu prakse smo že mnogo pisali v našem časopisu.

Manjša skupina štipeidistov pa je letos opravljala prakso v tujini. To so tovarne, ki sodelujejo z ZP ISKRA. Prakse je pripravilo vodstvo Kluba štipeidistov ZP ISKRE v sodelovanju z Referatom za štipeidije. Tako so naši člani letos opravljali počitniško prakso v PERLESU in ISOLA WERKE v Švici in v DEGUSSI ter v Sundwiger Messingwerk v ZR Nemčiji.

Možnost sem imel opravljati prakso v Degussi in prav o tem podjetju bi vam rad napisal nekaj več o delu, proizvodnji in tehnologiji.

Na praksi nas je bila skupina šestih štipeidistov: Jani Urbanc, Slavko Zupanc, Branko Mihovilovič, Ivica Krajnc, Drago Lemut in Stojan Grčić. V času dveh mesecev smo imeli možnost, da ovrzemo mnenja o tovarnah zunaj, ki smo jih imeli prej, ter vidimo in doživimo delo v takšnem podjetju.

Vse nas je večno morilo vprašanje na poti v tujino, zakaj tako velik napredek v tako kratkem času. Želeli smo si odgovor na to vprašanje, kajti prav ta odgovor nam bi pomenil začetno pot nadaljnjemu študiju in naprežanju ob delu v naši industriji.

Degussa sestavlja množica tovarn po vsem svetu. Te tovarne so več ali manj povezane v skupnost tovarn, ki imajo sorodno proizvodnjo. V poročilu tovarne piše, da imajo dolgoletno tradicijo, saj je pričela tovarna delati v letu 1873. Prav tako piše, da se proizvodi Degusse uporabljajo za vse branje industrije, tehnične znanosti in medicino. Izvaja v vse industrijske države po svetu.

Degussa v Hannoveru, kjer smo opravljali prakso, ima zaposlenih 1300 delavcev.

V tej tovarni proizvajajo najrazličnejše drage kovine, kot so platina, radij, iridij in poladij. Te kovine predelajo v žico ali pločevino. Prav tako izdelujejo najrazličnejše legure dragih kovin. Te drage kovine pa obdelajo še v končne izdelke, kot so specialni termoelementi, termopori, platinaste mreže ali specialno sito za kemično industrijo. Prav tako proizvajajo tudi kontaktorje in najrazličnejše bakrene profile, v katerih so srebrni deli. To služi za posebna kontaktna mesta, kjer naj bi bila upornost kontaktnega mesta minimalna. Degussa ima znano proizvodnjo vlečene legirane žice, ki se uporablja za vode pri termoelementih. Prav tako pa proizvajajo posebne naprave za merjenje temperature v laboratorijih, letalih in reaktorjih. Na mestih, kjer so zahteve po kvaliteti še posebej poostrene.

Stabilnost podjetju zagotavlja prav njihova proizvodnja. Večina izdelkov se dela v majhnih serijah in se uporablja pri izgradnji nujnih industrijskih objektov. Prav majhne serije in dolgotrajna tradicija pa zagotavljata izdelkom visoko ceno in možnost prodaje na tujem in v ZR Nemčiji.

Prav majhne serije pa ne dovoljujejo, da bi se v proizvodnji uvedla kakršnakoli modernizacija. Tako tovarna ne pozna tekočega traka ali pa organizirano zaporedno delo. Velika množica delavcev je zaposlena prav pri proizvodnji termoelementov. Delo v majhnih serijah pomeni izreden napor ob sestavi in izdelavi podstavov. Tako načrti in glavni opisi potujejo s posameznimi deli termoelementov. Prav tako so pogoste napake pri izdelavi termoelementov, ali podobnih posebnih izdelkov.

Izdelki pa so kljub temu na končni kontroli podvrženi posebnim testom. Prav tukaj pa se pokaže razlog uspeha te tovarne. Temeljiti pregled zagotavlja zahtevane kvalitete kupca. Večkrat je kontrola tako stroga, da se ustavlja v pravih malenkostih. Kljub strogim pravilom ob kontroli se še vedno dogaja, da pride nekuren ten izdelek do konca.

Mogoče se prav delavci premalo zavedajo, kako važno je proizvajati kvalitetne izdelke. Tako večkrat v želji po večjem zaslužku hitijo in pri tem ne pazijo na zahteve pri posameznih postopkih. Takrat nastaja dvojna izguba, saj morajo izdelek zavreči.

Naša predstava o moderni tovarni se je kmalu podrla. Tovarna se je postopno dograjevala tako, da sedaj tvori popolno celoto. Prav tako lahko srečamo stroje, ki so stari do 60 let. Kljub temu pa so sposobni izdelati dobro in kvalitetno. Začuden smo bili nad temi stroji, saj pomenijo delavcem težke delovne pogoje, a

podjetju majhno storilnost. Prav tako je delavna sila na zahodu draga in delavce je težko dobiti.

Te misli so se mi zarezale v spomin ob delu v tovarni in ob ogledu posameznih obratov. To so splošno pogledi o celotni tovarni. Seveda, pa se delo v posameznih obratih razlikuje v odvisnosti od izdelka, postopka in ljudi, ki vodijo delo.

Prve tedne sem delal v montaži termoelementov. Spoznaval sem najrazličnejše termoelemente, ki obratujejo v različnih pogojih. Glede na zahteve so konstituirani za delovanje v visokem pritisku, agresivnih tekočinah ali eksplozivnih prostorih. Delo nikakor ni bilo monotono in polno novih spoznanj, novih materialov in načina dela.

Vesel sem bil dela v varilnici. Pa čeprav je to na drugi strani mojega poklica, so me zelo privlačile najnovejše naprave za varjenje. Vodja tega oddelka je mlad, sposoben varilec, ki se je odlikoval po spretnosti, znanosti in zavzetosti do svojih delavcev.

Vsi uspehi tega oddelka so bili več ali manj njegova zasluga. Tudi takrat, ko so delali preizkuse o proizvodnji novih izdelkov, so njegove pripombe upoštevali, pa čeprav je po izobrazbi le varilec. Mnogo njegovih idej je pripomoglo, da so izdelki imeli zahtevano kvaliteto. Nikoli ni skoparil z nasveti svojim delavcem in prav to je bil eden izmed razlogov za uspeh.

Ob nabavi novih strojev se je izkazala zavzetost mojstra do delavcev in dela. V varilnici smo imeli naprave za varjenje legiranih jekel s pomočjo plazme v zaščitnem plinu. Varjenje po novih postopkih pa je dajalo željene rezultate, saj je kontrola zvarov bila zares natančna.

Nekaj tednov sem nato delal v skladišču kablov in električnih vodov. Ob izbiri termoelementov moramo upoštevati tudi vodnike, ki morajo biti iz takega materiala, da bo termoelement do termoelementa čim manjša. Degussa proizvaja žico iz najrazličnejših kovin in legur. Ta gre nato v tovarno kablov. Izdelek se nato vrne v skladišče, kjer dobi še oznako Degussa. Kupcu ga v željenih količinah pošljejo ob izdelanih termoelementih ali pa po naročilu. V skladišču sem opazil mnogo kablov, ki so bili prestari in dotrajani za prodajo. Prav tako je bilo delo neorganizirano, kakor da ni vodje, ki bi skrbel za red. Delavci so tukaj brezglavo opravljali eno delo po večkrat, a učinek ni bil zato nič večji.

Trudil sem se, da odkrijem razliko med tovarnami, ki sem jo poznal. To so najvažnejša opažanja, ki sem jih zapisal ob delu. Mogoče so na nekatere poglede deloval vplivi, toda upam, da sem uspel opisati realistično. Prakse sem bil vesel in kakršnakoli nova spoznanja in življenjske izkušnje so me oplemenitile.

—SG—

Mednarodna delitev dela

Med nedavnim obiskom pri direktorju sektorja za kakovost in metrologijo v Iskrinem raziskovalnem inštitutu Francetu Mlakarju smo se pogovarjali tudi o pomenu kakovosti izdelkov v mednarodni delitvi dela.

Mednarodna delitev dela je področje, o katerem se v zadnjem času vedno več razpravlja. Postaja tudi vedno pomembnejša zlasti za manj razvite države, ki se trudijo, da ne bi izvažale le surovine, pač pa tudi končne izdelke. Zaradi tega se morajo te države vključiti v mednarodno delitev dela.

Če pogledamo nekaj let nazaj, ugotovimo, da so se številne države zapirale v nacionalne okvire, ki pa so postajali preozki. Nujnost po mednarodni delitvi dela so ugotovile tudi največje države pa najs bo to Sovjetska zveza ali Ljudska republika Kitajska.

Kako pa je tukaj s kakovostjo?

Kdor se želi vključiti v mednarodno delitev dela, mora kajpak izpolnjevati vse zahteve, ki se na področju kakovosti postavljajo. Te zahteve so vključene v tehničnih predpisih, standardih, specifikacijah, skratka v različnih dokumentih tehnične regulative. Kdor se želi vključiti v mednarodno delitev, mora ugoditi tem predpisom.

Če pogledamo nekoliko nazaj, ko so nastajali predpisi, standardi, in drugi tovrstni dokumenti, je vsaka država pred nekaj desetletji sama oblikovala in samostojno predpisovala

različne dokumente. V takih pogojih je bilo skoraj nemogoče govoriti o mednarodni delitvi dela, ker je moral pač nek izdelek v določeni državi ustrezati tem zahtevam, v drugi državi pa jim ni, čeprav je bil kakovosten.

V zadnjih letih v svetu vse bolj poudarjajo zahtevo, da je treba standarde, tehnične zahteve in druge dokumente o lastnostih izdelkov čimbolj izenačiti med posameznimi državami.

Kot zanimivost naj povemo, da je Evropska ekonomska komisija OZN opazila in opozorila, da je uspelo evropskim državam v precejšnji meri odpraviti ekonomske in politične ovire, še vedno pa so ostale tehnične.

V zadnjih letih je opaziti na tem področju živahno dejavnost, ki so se je najbolj zagrizeno pa tudi tvorno lotile številne mednarodne organizacije. Na področju elektrotehnike sta najpomembnejši dve organizaciji, in sicer mednarodna elektrotehniška komisija in pa mednarodna komisija za pravila za atestiranje električnih izdelkov. To je eno področje elektrotehnike, za vsa druga tehniška področja pa se ukvarja s to problematiko Mednarodna organizacija za standardizacijo.

V zadnjih nekaj letih se je v reševanje te problematike vključila tudi Evropska ekonomska komisija pri svetovni organizaciji, ki je že sklicala več sestankov predstavnikov vlad. Na teh srečanjih naj bi rešili številna

vprašanja, kot so npr. preizkusni in merilni postopki in med drugim tudi medsebojno priznavanje preizkusov. Če bi vsaka država namreč zahtevala posebej tipsko preizkušanje, ne bi dosegli zaželenega cilja. Zato je velik del teh mednarodnih naporov usmerjenih v to, da bi vsi priznavali tipska preizkušanja, opravljena v državi proizvajalki, tako da bi lahko v drugih državah opravljali samo manjše kontrolne preizkuse — točneje bolj preglede kot preizkuse.

Različne mednarodne organizacije so v ta namen že ustanovile delovna telesa — odbore. Njihova naloga je pospešena priprava kriterijev in postopkov za povečanje zaupanja med posameznimi državami in posameznimi organizacijami.

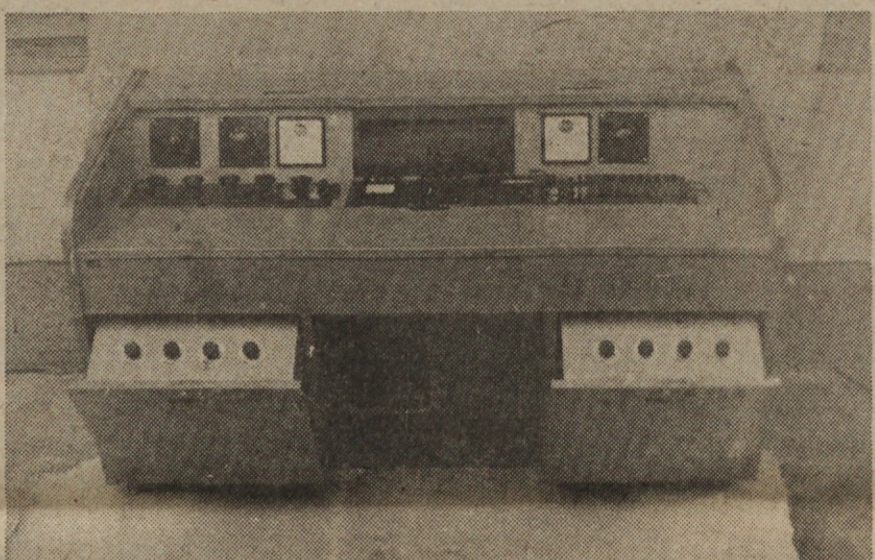
V zvezi s tem naj omenimo, da je evropska ekonomska komisija OZN že pred nekaj leti uvedla medsebojno priznavanje atestiranja motornih vozil z vidika varnosti in morajo biti zato tista vozila, ki sodijo v ta okvir, ustrezno označena.

Kaj pa je naredila Iskra na tem področju?

Podatki o Iskrinem izvozu opozarjajo na pomembne dosežke, ki jih dosegamo v mednarodni delitvi dela, še posebej zato, ker velik del Iskrinih izdelkov prodajamo pod našim imenom in z Iskrino zvezdo, ne pa pod imenom kakih tujih trgovskih hiš. To je lep dokaz, da smo s kakovostjo izdelkov izpolnili zahteve, ki jih tuje tržišče postavlja pred nas, s tem pa tudi zahteve, ki vse bolj temeljijo na mednarodnih standardih.

Jugoslavija je članica v vseh omenjenih organizacijah, tako da imajo naši strokovnjaki, s tem pa tudi Iskrini, vso možnost aktivnega sodelovanja pri nastajanju mednarodnih standardov. Žal to možnost v Jugoslaviji in tudi v Iskri premalo izkoriščamo. Pogosto se zgodi, da začno naši strokovnjaki proučevati mednarodne standarde šele takrat, ko so že izšli, namesto, da bi bili v teku dogodkov in še več — da bi sodelovali pri oblikovanju teh standardov. Na tem področju smo bili v Iskri doslej uspešni le pri proizvodnji in prodaji števcov.

lad

Kompenzator, ki ga je tovarna v Otočah poklonila našemu ljubljanskemu servisu. Foto: P. K.

Vredno posnemanja

DS ISKRE iz Otoč je sklenil, da odstopi odsluženi kompenzator servisu v Ljubljani.

Kompenzator tovarni ni več potreben, zaradi spremenjenega tehnološkega postopka, oddelku Merilne tehnike ljubljanskega servisa pa je zelo dobrodošel.

Servis v Ljubljani se iskreno zahvaljuje kolektivu Iskra-Otoče in želi, da bi ta primer posnemalo še več naših tovarn.

P. K.

KOMISIJA ZA KULTURO PRI SINDIKALNI PODRUŽNICI „ISKRA“ ELEKTROMEHANIKA KRANJ

Tudi za sezono 1974/75 bo Komisija za kulturo organizirala vpis abonmaja pri sindikatu za Prešernovo gledališče Kranj in SNG — Opero v Ljubljani.

Vpisovanje abonmaja bo na sindikatu od 12. 9. do 20. 9. 1974 med odmori.

OKVIRNI REPERTOARNI NAČRT ZA PREŠERNOVO GLEDALIŠČE:

Cankar: Pohujšanje v dolini Šentflorjanski

Potrč: Lacko in Krefli

Brnčič: Med štirimi stenami

Thornton: Naše mesto

Aleševac—Medved: Podlaga zakonske sreče in Rendez-vous

Ponovitve iz prejšnje sezone:

Potrč: Kreflova kmetija

Svetina—Povše: Ukana

Gostujoča gledališča:

SNG Drama, Ljubljana

Cankar: Kralj na Betajnovi

Aristofan: Lisistrata

Mestno gledališče Ljubljana

Nušić: Mister Dolar

Shakespeare: Othello

Slovensko ljudsko gledališče Celje

Molière: Ljudomrznik

Kozak: Kralj Matjaž

Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica

Cankar: Hlapec Jernej

Golar: Vdova Rošinka

Od zgoraj navedenih del bo uprava gledališča izbrala 7 del, katere bodo abonenti videli v sezoni 1974/75.

OPERNI ABONMA SOBOTA II bo nudil naslednja dela:

Šivic: Cortesova vrnitev

Musorgski: Boris Godunov

Gounod: Faust

Verdi: Trubadur

Aubert: Fra Diavolo

Balet: Švara: Nina

Baletni večer:

Gordon: Razuzdančeva usoda

Musorgski: Noč na Golem brdu

Janaček: Taras Buljba

K vsaki vstopnici za člana kolektiva Elektromehanike prispeva Kulturna komisija 50 % blagajniške cene.

Sem ter tja po Iskra — EMO

O celjskem EMU smo v našem glasilu že obširno pisali. Obdelali smo številna področja, od sindikalne dejavnosti pa do zdravstva, seveda pa smo največ pisali ob minuli 80-letnici tega Iskrinega celjskega kolektiva. V tem članku bomo spregovorili še o nekaterih drugih področjih in vprašanjih, s katerimi se srečujejo delavke in delavci iz EMO.

Na prvo mesto naj uvrstimo stanovanjsko problematiko. EMO ima svojo stanovanjsko enoto pod imenom Enota za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami. Naloga te stanovanjske enote je, da upravlja s stanovanjskimi zgradbami, ki so last podjetja, ter skrbi za adaptacijska dela in popravila. V ta namen ima svojo obrtniško ekipo.

Stanovanja, ki jih poseduje oz. so last podjetja EMO Celje:

Št. objektov	Starost zgradb	Št. stanov.
10 zgradb	0 — 10 let	262
4 zgradbe	11 — 20 let	122
10 zgradb	21 — 40 let	79
8 zgradb	41 — 60 let	122
7 zgradb	61 — 80 let	73
2 zgradbi	81 — 100 let	14
1 zgradba	nad 100 let	6

42 zgradb 678 stanovanj

Stanovanja last podjetja EMO — obrat TOBI, Bistrica Maribor:

Št. zgradb	starost zgradb	Št. stan.
2 zgradbi	11 — 20 let	24
1 zgradba	21 — 40 let	2
3 zgradbe	nad 100 let	16
6 zgradb		42 stan.

Celjski EMO ima tako skupaj z obratom TOBI iz Bistrice 48 zgradb s 720 stanovanji. Letos gradi celjski kolektiv še nadaljnjih 25 stanovanj, ki bodo verjetno vseljiva že konec tega leta. Z udeležbo sofinanciranja solidarnostnih stanovanj je EMO dobilo letos 17 stanovanj, ki so že vseljiva,

prihodnje leto pa bo dobilo še 10 stanovanj, ki bodo predvidoma vseljiva že v začetku leta.

V EMO so se odločili za osebno točkovno listo, na osnovi katere se odločajo o tem, komu je treba čimprej preskrbeti stanovanje. Na tem seznamu je trenutno 229 prosilcev, od tega 74, ki bi radi dobili večje stanovanje. Večina od njih bi sedanje majhno stanovanje z veseljem odstopila EMO. V tovarni rešujejo tudi številne prošnje za pomoč pri graditvi zasebnih hiš. Trenutno jih je 172. Mnogim so že ustregli, posojilo pa znaša približno 20.000 din.

Poleg stanovanjskega vprašanja je precej pereč problem, s katerim se

srečujejo delavke in delavci iz EMO, otroško varstvo. V tovarni je trenutno zaposlenih okoli 3.700 ljudi, od tega kar dobrih 1.600 žensk. Čeprav so nočno delo za ženske v EMO že skoraj povsem odpravili, pa je v nočnih izmenah še vedno zaposlenih nekaj manj kot 300 žensk. Te delajo predvsem pri pečeh, pa tudi tem bodo sindikalni delavci kmalu našli novo delo v tovarni, pri pečeh pa bodo ženske zamenjali moški. Delavke iz EMO prihajajo na delo iz različnih krajev, le majhen odstotek pa jih je iz samega Celja. V večini prihajajo iz periferije, veliko pa se jih vozi tudi iz bolj oddaljenih krajev. Delo v treh izmenah in precejšnja oddaljenost večine delavk od mesta onemogočata materam, da bi svoje otroke v času dela imele v vzgojno-varstvenih ustanovah. Tako si večina delavk iz EMO poišče varstvo svojih otrok pri svojih starših oz. sorodnikih. V pri-

V Iskra-EMO že dolga leta uspešno deluje godba na pihala.

meru, da sta zaposlena oba zakonca pa so jima v tovarni omogočili, da delata v različnih izmenah, tako da je lahko pri otrocih doma vedno eden od staršev.

EMO se lahko pohvali z izredno velikim zanimanjem svojih delavk in delavcev za kulturno in družabno življenje, seveda pa tudi za sport in rekreacijo. Emovci so menda edini kolektiv v ZP Iskra, ki ima svoj godbo na pihala. Poleg tega je opaziti tudi precejšnje zanimanje za delovanje v amaterskem gledališču, mnogo članov kolektiva pa je vključenih tudi v prosvetno-kulturno društvo Zarja. O godbi na pihala iz Iskra — EMO Celje bomo še pisali, za zdaj pa naj povemo, da bodo glasbeniki iz celjske tovarne nastopili na proslavi ob Dnevu borca, Dnevu Iskre in ob 80-letnici EMO.

lad

29. avgusta 1974
je umrla
naša upokojenka
LEA KOŠIČ
iz Ljubljane,
Priateljeva 16.

Zaposlena je bila v bivšem Inštitutu za elektrovezve na Linhartovi 35 od 20. 8. 1948, na delovnem mestu šef finančnega knjigovodstva — glavnega finančnega knjigovodstva v finančno gospodarskem sektorju. V zasluženi pokoj je odšla 30. 6. 1969.

Bila je takorekoč eden od pionirjev naše takratne industrije za elektrovezve. S svojim znanjem in požrtvovalnostjo je ustvarila temelje naši finančni službi.

Vsem, ki smo jo poznali, bo ostala v trajnem spominu.

Naj ji bo lahka naša slovenska zemlja!

Bivši sodelavci
ISKRA — IEZE

ISKRA — CENTER ZA AVTOMATSKO OBDELAVO PODATKOV LJUBLJANA

objavlja

prosta delovna mesta za nedoločen čas:

1. 2 PROGRAMERJA
2. 2 ORGANIZATORJA
3. 3 OPERATERJE na recorderjih MDS, luknjačice

Pogoji:

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- ad 1. Visoka ali višja strokovna izobrazba ustrezne smeri. Samostojno programiranje v programskem jeziku COBOL. Znanje angleškega jezika. Pred nastopom se zahtevajo reference o dosedanjem delu.
- ad 2. Visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske, tehnične ali organizacijske smeri. Praksa v proizvodni delovni organizaciji. Poznavanje AOP. Znanje enega svetovnega jezika. Pred nastopom se zahtevajo reference o dosedanjem delu.
- ad 3. Nižja šolska izobrazba in eno ali več let prakse. Pred nastopom se opravi ustrezeni test. Delo je dvoimensko. Kandidati naj pošljejo svoje prijave na naslov: ISKRA — CENTER ZA AVTOMATSKO OBDELAVO PODATKOV, 61001 LJUBLJANA, Trg prekomorskih brigad 2 — najpozneje 10 (deset) dni po objavi

AVTOMOBILSKI IZLET

Ljubljana — Polževo

Ljubljano zapuščamo po Dolenjski cesti v jugovzhodni smeri. Peljemo se ob vzhodnem robu Barja do Škofljice (11 km). Zavijemo po desni cesti naravnost proti jugu. Pred Pijavo Gorico se poslovimo od barjanskih tal. Polagoma se vzpenjamo više nad dolino Želimeljščice. Pogled kroži na desni čez gozdni Mokrec in Kurešček (833 m). Blizu vasi Vrh, 11 km od Škofljice, se razmakne gozd na levi cestni strani. Na odprti obli goli stoji Petrova cerkev. Ima lepe freske iz XV. stoletja (kakih 10 min. hoje nad cesto). Malo naprej pa je na zaraščenem stožcu Ahac. Cerkvico so zgradili Turjaški grofi v spomin na bitko pri Sisku, kjer so bili Turki l. 1593 premagani.

zvezali s sosednjo jamo Ledenico, ki je bila znana že Valvasorju. Po vojni so jamo nadalje uredili in elektrificirali. Jama je zanimiva tudi zaradi tega, ker leži njen vhod 410 m visoko, skoraj na vrhu hriba. Po stopnicah pridemo kakih 12 m navzdol naprej v Ledenico, kjer je tudi v največji letni vročini prijetno hladno. Nato se pot dvigne, delno po stopnicah, skozi že imenovani umetni rov in skozi jamo z miniaturnimi kapniki v Veliko dvorano, dolgo okrog 54, široko 30 in visoko 15 m. Jama krasijo številni kapniki najrazličnejših oblik. Nekateri se iskrijo, kot da so posuti z diamanti, drugi zvonijo, če potrkamo nanje. Ogled jame traja okroglo 1 uro. Pred jamo je urejen sredi bukovega gozda

Po 5 km pridemo do križišča: desno vodi cesta do vasi in razvalin gradu Turjak. Grad so zgradili l. 1511 na mestu prvotnega, ki ga je porušil potres. V njem so gospodovali močni Auerspergi (Turjački). S trdo pestjo so krotili uporne kmete in se skozi stoletja vojskovali s Turki. Znani imeni sta Andrej in Herbert Turjaški. Andrej je bil zmagovalac nad Turki v bitki pri Sisku. V gradu je ohranjena lutrovska kapela, kjer je pridigal in prevajal biblijo protestantski pridikant Juraj Dalmatin.

V času NOB je bil grad zatočišče Italijanov ter bele garde. Po kapitulaciji Italije so se tu utaborili razbiti ostanki bele garde, ki so upali, da jim bodo nudili debeli grajski zidovi varno zavetje. Štab XIV. divizije jim je poslal ultimatum za predajo, ki so ga odklonili. Zato se je 14. 9. 1943 pričel boj za grad, ki ga je po šestih dneh z naskokom zavzela Prešernova brigada s pomočjo Cankarjeve in Levstikove brigade. Pri tem je grad pogorel. Danes je razvalina. Na severnem stolpu je viden grb Turjačanov, na južni strani pa stoji pred gradom mogočna 700 let stara lipa.

Vrnemo se do križišča, tukaj je spomenik NOB. Cesta se polagoma spušča: razgled čez Dolenjsko gričevje do gorenjskih snežnikov. Takoj za vasjo Malo Lipljane zavijemo po desni cesti v bukov gozd. Po njem pridemo do vhoda v Taborsko jamo, najbolje urejene dolenjske kraške jame. Odkrita je bila l. 1926. Takoj so jo s kratkim umetno prebitim hodnikom

zasilni bife. V letnih mesecih je jama ob nedeljah in praznikih redno odprta.

Deset minut hoje po poti od jame proti Ponovi vasi stoji na nižjem hribcu z zidom opasana cerkev, Šenturski tabor, 492 m. To je eden izmed najbolj ohranjenih protiturskih taborov na Slovenskem. Sezidali so ga po letu 1526. Ima nekaj lepih fresk neznanega avtorja. Po ogledu tabora se spustimo po cesti skozi Ponovo vas v Grosuplje (13 km).

Od Grosuplje do Višnje gore imamo na voljo dve poti: staro makadamsko ali novo avtocesto. Po slednji je 8 km do Višnje gore, bližnjo 500 m zahodno do mesteca pa se odcepi razgledna makadamska cesta na Polževo (6 km).

Ivan Razboršek

Izlet

SLAVKOV DOM NA GOLEM BRDU

Od avtobusne postaje v Sentvidu mimo cerkve in spomenika 25 talcem okoli 7 km naprej po cesti, potem po markirani poti skozi Guncelje in Dvor, čez hrib mimo gostilne Bormes v Babni dol, od potoka vkreber k Slavkovemu domu (400 m). Dom stoji na planem pomolu. Oskrbuje ga PD Medvode. Dolomiti svet z resjem in lepim pomladanskim cvetjem. Pot dalje na Topol. Povratek skozi Senčico v Medno ali v Medvode.

ISKRA 7
Številka 33 — 14. september 1974

ZAVOD ZA TEHNIČNO IZOBRAŽEVANJE LJUBLJANA, Lepi pot 6

Za čas od septembra do konca decembra 1974 razpisujemo naslednje izobraževalne oblike:

ORGANIZACIJSKO-TEHNIČNO PODROČJE

Dokumentacijska in informativna služba (23. — 28. 9. 1974)
Komerčno poslovanje (14. — 18. 10. 1974)

IZOBRAŽEVANJE INSTRUKTORJEV PRAKTIČNEGA DELA

Metode poučevanja praktičnega dela (7. — 11. 10. 1974)
Organizacija izobraževanja in usposabljanja v delovnem procesu (11. — 14. 11. 1974)
Osnove psihologije (2. — 6. 12. 1974)
Tečaj s področja uporabe avdiovizualnih sredstev pri vzgojnoizobraževalnem delu: Projektorji za dinamično sliko, v novembru 1974 (3 dni)
Projektorji za statično sliko, v novembru 1974 (3 dni)
Elektroakustični aparati in pretvorniki, v novembru 1974 (2 dni)

IZOBRAŽEVANJE DELOVODIJ

Funkcionalno izobraževanje delovodij in vodij delovnih skupin za posamezne OZD in TOZD na osnovi specifičnih potreb in zahtev, z naslednjimi področji izobraževalnih vsebin:
metode in tehnike instruktorskega dela
komuniciranje v delovni skupini
organizacija dela v procesu dela
ekonomika in vrednotenje dela

IZOBRAŽEVANJE TEHNIČNIH KADROV

Pnevmatika v industriji — III. stopnja (21. — 23. 10. 1974)
hidravlika v industriji — II. stopnja (18. — 20. 11. 1974)
Kompresorska postaja in razvodna mreža, v decembru 1974 (3 dni)

IZOBRAŽEVANJE SPECIALIZIRANIH DELAVCEV

Voznik viličarja (4-tedenski tečaj s pričetki: 30. 9., 15. 10., 4. 11., 2. 12. in 16. 12. 1974)
Kurjači nizkotlačnih kotelnih naprav (pričetek 16. 9. 1974)
Obratni elektrifikarji (pričetek 30. 9. 1974)
Tehnika skladiščenja in organizacija poslovanja skladišč — I. stopnja (7. — 11. 10. 1974)
Tehnika skladiščenja in organizacija poslovanja skladišč — II. stopnja, v novembru 1974 (5 dni)
Telefonisti v delovnih organizacijah (pričetek 30. 9. 1974)
Teleprinteristi (program v pripravi), v novembru 1974

VARSTVO PRI DELU

Izobraževanje vodilnih, vodstvenih in specializiranih strokovnih delavcev ter delavcev, ki delajo na delovnih mestih s povečano nevarnostjo, na osnovi specifičnih potreb in zahtev posamezne OZD in TOZD.

FUNKCIONALNE OBLIKE ŠOLANJ

- I. v kovinski stroki:
 - kontrolorji
 - Vodje skupin
 - Vodje obratov in oddelkov
 - Tehnologi I. stopnje
 - Tehnologi II. stopnje
 - Normirci I. stopnje
 - Normirci II. stopnje
 - II. za absolvente štiriletnih srednjih šol:
 - Tajnice
 - Komerčalisti
 - Inokorespondenti
 - III. za osebe s končano osnovno šolo:
 - Tehniški risarji (v gradbeni, strojni, elektro in geodetsko-kartografski stroki)
- Nastete funkcionalne oblike šolanj so enoletne, organizirane kot popoldanska predavanja in vaje, od sredine oktobra 1974 do sredine junija 1975. Vpisovanje je na Zavodu za tehnično izobraževanje Ljubljana, Lepi pot 6, do 30. septembra 1974. Informacije lahko dobite po telefonu 22-270. Na vašo željo vam posamezne programe tudi pošljemo.

ZAVOD ZA TEHNIČNO IZOBRAŽEVANJE LJUBLJANA

Tehniške novice

Galvanski postopek za kombinirane prevleke kositer-nikelj

Pri galvanskem postopku kositrnje-nikljanje dela firma Metallic T. Metallic GmbH, Stuttgart, nekoliko drugače kot je to običajno pri takih postopkih. Uporabljajo samo nikljevo anodo, kar omogoča veliko bolj enostavno vzdrževanje.

Postopek se uporablja v elektronski industriji in na splošno za dekorativne namene.

Galvaniziranje je možno na vseh kovinah, sestava je običajno 65 % Sn in 35 % Ni. Prevleke so odlične.

Posebne prednosti so visoka korozijska odpornost, izredno visoka odpornost proti obrabi, odlična odpornost proti rjavenju, sposobnost poliranja in spajkanja, trdota 650 (po Vickersu), prevleke niso magnetne.

Galvanotechnik 4 (1973) 10, S.O.

Spor o orodnih strojih

Tehnika numeričnega krmiljenja orodnih strojev se je razvila iz zahtev po večji produktivnosti, gospodarnosti in fleksibilnosti proizvodnje. Danes obstajajo tri vrste numeričnega krmiljenja in sicer:

- numerično krmiljeni stroji
- numerično krmiljeni obdelovalni centri
- numerično krmiljeni proizvodni sistemi.

Za naslednja leta predvidevajo ugodno tržišče predvsem za cenene numerično krmiljenje proizvodne sisteme.

O računalniško vodenih obdelovalnih centrih, kjer računalnik krmili več numerično krmiljenih obdelovalnih strojev, ter njihovi gospodarnosti v Evropi še ni podatkov. Ti sistemi so se trenutno uveljavili le na Japonskem. Elektronik Zeitung, šte. 25/26, J.B.

Električni vlažilec zraka

Pričenja se obdobje hladnega vremena in potrebno bo prostore ogrevati. Od načina ogrevanja zavisi, kakšen bo procent vlage v zraku. Pri presuhem zraku se osuše sluznice dihalnih organov, kar ima za posledico večje možnosti infekcije in razvoja bacilov prehlada in gripe. Zato so razvili posebno pri prostorih s centralnim ogrevanjem, pri katerih pade vlažnost zraka od zahtevanih 45 do 55 procentov na 25 procentov, posebne posode, katere dajo na radiatorje, se jih napolni z vodo in tako z izhlapevanjem povečujejo vlažnost zraka.

Vendar imajo te izhlapevalne posode premajhno vlažilno sposobnost. Zato so razvili tri vrste električnih vlažilcev prostorov, kajti soba s 75 kub. m potrebuje pri 20 °C v eni uri približno četrtilitro vode.

Električni razprševalniki razpršujejo v prostor fine vodne kapljice in lahko v zelo kratkem času ovlažijo zrak in tako dvignejo vlago v prostoru. Njihova slaba stran je, da povzročajo precej šuma in zahtevajo zelo skrbno negovanje in čiščenje, ker bi sicer v nasprotnem primeru lahko povzročali v prostoru razvoj glivic in mikroorganizmov. Izparevalniki porabijo precej toka in ovlažujejo prostor z izparevanjem vode. Pri procesu izparevanja se uničijo mikroorganizmi in bacili; njihova slaba stran pa je, da so pri neopazljivosti rokovanja z njimi možne opekline. Tretja in najprimernejša zvrst vlažilcev prostorov so izhlapevalniki, ki porabijo razmeroma malo toka. Delujejo na principu sesanja oziroma pihanja zraka s pomočjo ventilatorja skozi navlaženi papir oziroma vlažno porozno gumo. Pri tej zvrsti vlaženja zraka tudi ne more priti do prenasajenja vlage.

Članek v nadaljevanju podaja ateste šestnajstih vlažilcev zraka, katere proizvajajo v Zahodni Nemčiji, tako da ima kupec pregled sposobnosti in kvalitete izdelkov predno se odloči za nabavo električnega vlažilnika zraka.

Test 1974/9 B. J.

Modifikacija prahastih materialov in granulativ s silikoni

S pomočjo različnih silikonov lahko predrugačimo način predelave za prahaste, zrnate materiale in granulativ. Znani so trije primeri s trgovskimi imeni fluid „1107, 470 A in 200“.

Z dodatkom silikona — fluid „1170“, skupaj s katalizatorjem, ki reagira pri sobni temperaturi, se dobi prahast material, ki odbija vodo in ostane več let razpršen, ne dela kep, kar se je dosedaj pogosto dogajalo in oviralo delo.

Stopnja učinka odbijanja vode je odvisna od količine dodatka in razmerja: fluid — katalizator.

Če je prahast material smolnat, ali če se delajo kepe, je težko vmešavati vodo, oz. omočevati material. Fluid „470“ pa znatno izboljšuje to omočevanje in sicer če ga dodamo 0,01 — 0,05 %.

Tak način dodatka je primeren za pigmente, glin, smole, želeje in številne druge prahaste materiale, ki naj

se dispergirajo v vodi. Fluid „200“ se dodaja v količini 0, 0,5 % in povzroči na delcih prahastih materialov napol organsko površino, kar ima za posledico, da se prah lažje meša z umetnimi masami smolami itd.

Pri pigmentih in polnilih, ki jih je lahko predelovati, pa povzročajo dodatki enakomernost barve in razprševanja.

Werkstoffe u. Korrosion 1974/4, S. O.

Zakaj ne najmodernejših zasebnih central?

Prvo elektronsko telefonsko zasebno centralo — centralno krmiljeni posredovalni sistem tretje generacije je predstavilo v Nemčiji podjetje IBM. Pričakovali bi, da bodo prednjačila v tem velika podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo telekomunikacijskih naprav, kot so Siemens, SEL, TN, DeTeWe; vendar je v tem vodilo podjetje, ki proizvaja računalnike.

Kaj je temu vzrok? V prosti ponudbi in povpraševanju pade odločitev pri nabavi za tehnično najbolj sposobne in cenene izvedbe. Tega pravila se je držalo podjetje Siemens in je tako tudi ravnalo pri odločitvi za izdelavo elektronskih zasebnih central. Podobno tudi podjetja SEL in TN. Seveda pa razvoj digitalne tehnike v telefoniji sili podjetja v razvoj elektronskih posredovalnih sistemov. Zato ni izključeno, da bodo predstavila nemška podjetja na letošnjem sejmu v Hannoveru zasebne elektronske centrale nemške proizvodnje.

Centralno krmiljeni posredovalni sistemi so se uveljavili v l. 1950 do 1970, tako v javnih kot zasebnih centralah. Elementi centralno krmiljenih posredovalnih sistemov so bili Crossbar stikalo z relejskim krmiljenjem. Druga generacija so bili elektronski elementi v krmilnih tokokrogih in hermetični releji za vkapljanje govornih poti. Slabe strani teh sistemov so bile premagane pri razvoju tretje generacije centralno krmiljenih posredovalnih sistemov. Ti sistemi imajo popolnoma elektronsko kontaktiranje govornih poti in se bodo kljub ceni uveljavili pri razvoju digitalnih telekomunikacij.

Elektronik Zeitung 1974/6, B. J.

Tiskanje in lepljenje etiket

V mnogih obratih je potrebno male in srednje serije etiketirati, ali pa etikete dopolniti z dodatnimi podatki. V takih primerih se pogosto ne izplača naročanje novih etiket, ker bi zaloge velikega števila različnih etiket preveč obremenjevale skladiščno poslovanje. Zelo ugodno je za take primere imeti nevtralne napisne listke z osnovnimi podatki, ostali podatki pa se nato tiskajo za vsak primer posebej.

Za tak način dela sta potrebni dve napravi, to je tiskalnik etiket in naprava za lepljenje etiket. Naprave pa morajo biti primerno grajene in tehnično nezahtevne, da cena in strožba dopuščata tudi uporabo v malih obratih. Take naprave dobavlja STIELOW-WERK, Norderstedt. Matrice lahko pišemo z roko, ali s pisalnim strojem. Zmogljivost naprave je čez 20.000 kosov na uro.

Elektro Anzeiger, (1974) 1/2, J. J.

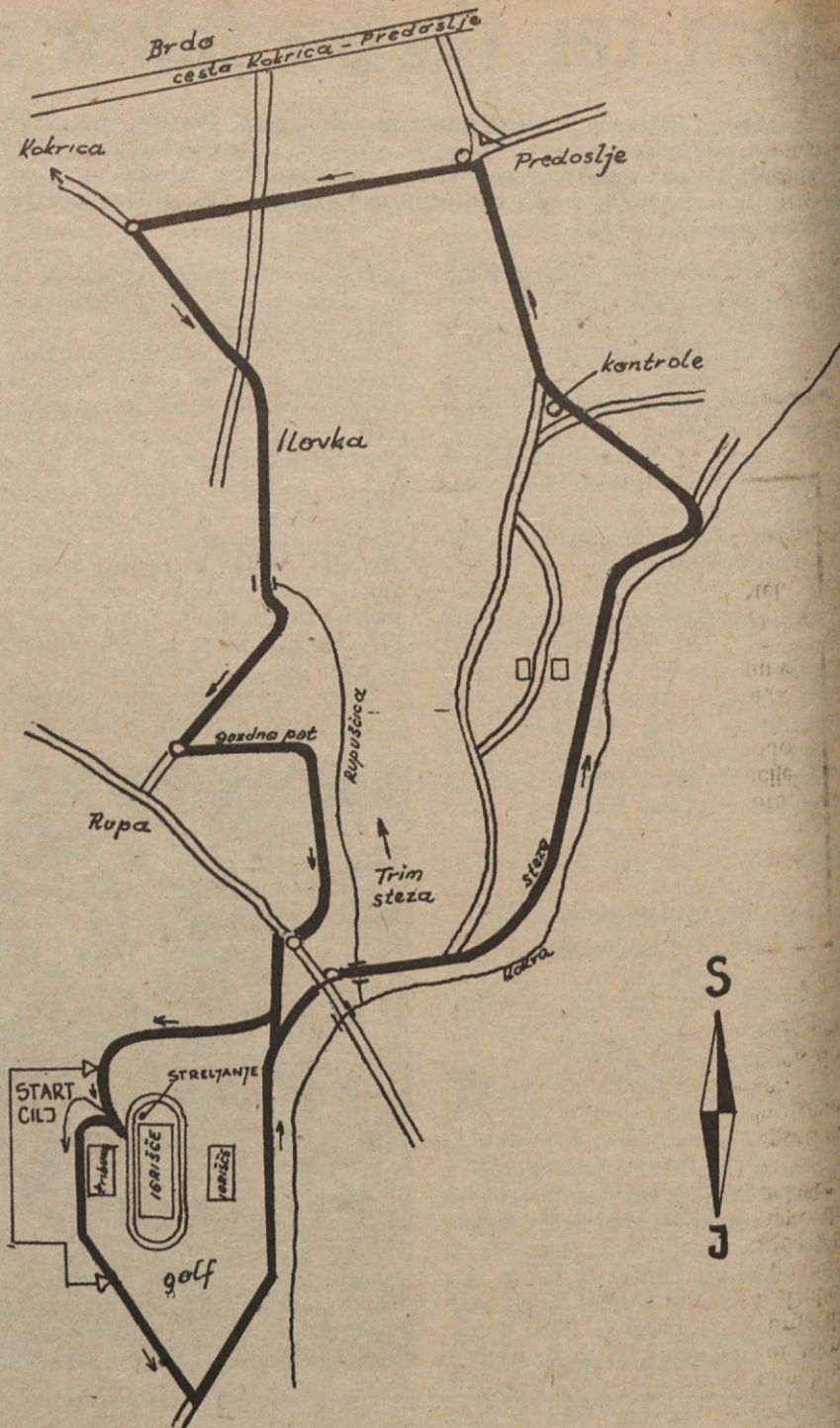
Čiščenje onesnaženega zraka pri lakiranju

V novejšem času je v lakirnih obratih velika tendenca čiščenja zraka in sicer se odstranja onesnažen ali smrdeč zrak iz sušilnikov in peči s termičnimi izžigovalnimi napravami.

Pri proizvodnji masovnih serij raznih izdelkov, posebno votlih, ki so lakirani znotraj in potiskani zunaj, nastane dosti onečiščenega zraka. Tako nastane n.pr. v takem obratu z osmimi lakirnimi pečmi na uro 5000 kub. m onesnaženega zraka. Ta vsebuje kot ostanek toplota iz predelanih lakov, razne ostanke, ki onesnažijo zrak: arome, alkohole, estre in ketone.

Naprava za izžigevanje je tako nameščena, da se ti ostanki lahko zažgejo. Tako n.pr. je priključeno vseh osem lakirnih peči na ponovno žganje, pri tem pa se lahko vsako peč posebej vklopi ali izklopi in sicer je postopek polavtomatski. Hkrati pa je mogoče ponovno pridobivanje toplote preko toplotnih izmenjevalcev, predvidene za predgrevanje onesnaženega zraka. Nadaljnja stopnja regenerirane toplote bi bilo ogrevanje kotlov.

Metalloberflaeche 1974/4, S.O.

Bliža se I. pohod prijateljstva Iskrašev

V nekaj zadnjih številkah našega tednika smo objavili razpis prvega pohoda prijateljstva Iskrašev, katerega naj bi naša komisija za šport in rekreacijo pri Sindikalni konferenci ZP Iskra izvedla 21. septembra t. l., na območju Kokrice in Brda pri Kranju.

Objavo uradnega razpisa smo nekajkrat ponovili, ne zato, da za ta pohod ne bi bilo zanimanja, pač pa glede na čas dopustov, da ga le kdo ne bi prezrl. Kakor kažejo dosedanja podatki, vlada po naših delovnih organizacijah za pohod prijateljstva Iskrašev precejšnje zanimanje, saj prijave ekip iz vseh enot Iskre prihajajo vsak dan. Kot zanimivost naj povemo, da se je prva prijavila petčlanska ekipa članov Zveze borcev iz TOZD Avtomatika na Pržanu. Dober zgled članov ZB je „potegnil“ še nadaljnjih 14 ekip tako da bo na pohodu sodelovalo kar 75 članov tega delovnega kolektiva. Verjetno pa ekipa ZB „Avtomatika“ ne bo ostala osamljena, saj se prijavljajo tudi druge, tako da prireditelj pričakuje kar lepo udeležbo, kjer tudi ekip mladih delavk in delavcev ne bo primanjkovalo.

Upoštevač odlično organizacijo naših zimsko športnih in letnih športnih iger, lahko 21. septembra spet pričakujemo solidno pripravljenost in množično športno rekreacijsko prireditve, ki bo nov prispevek k afirmaciji naše Iskre.

Vsem, ki se za pohod še niso prijavili, svetujem, naj se čimprej, najkasneje do torka, 17. t. m., da bo organizatorjem lažje prireditve v redu izvesti. Danes objavljamo tudi skico trase, po kateri bo I. pohod prijateljstva Iskrašev.

J. C.

IZLET

Planinsko društvo ISKRA prireja enodnevni izlet na Špik v soboto, dne 28. septembra 1974. Odhod bo ob 6. uri zjutraj s Trga revolucije (izpred Univerze) in iz Kranja ob 6,30 izpred Creine. Udeleženci se bodo peljali do Križa pod Mihovim domom, nato peš do Krnice (cca 45 min.), kjer bo krajši postanek in nato po dobro markirani poti do vrha Špika (3 1/2 ure). Z vrha Špika se bomo vračali po plaz, nato po Kačjem grabnu v dolino Krnice do Erike, kjer nas bo čakal avtobus.

Izlet primeren za planince, ki so kondicijsko pripravljeni. Prijave sprejema: Planinsko društvo Iskra, Ljubljana, Trg Prekomorskih brigad 1, tel. 57-969.

Cena izleta za člane PD je 20, za otroke do 18. leta 10 din, za nečlane 40 din.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektriko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Igor Slavec, odgovorni urednik: Janez Silc — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 2333 — Tisk: Združeno podjetje LJUDSKA PRAVICA — LJUBLJANSKI DNEVNIK, Ljubljana

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage mame ANGELE ŠIFRER

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem v GPP obrata ATC in Umerjevalnici obrata Števec — tovarne „Elektromehanika“ Kranj — za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujejoči hčerki Anica Draksler in Angelca Kos z družinama

FOTO — KINOKLUB „JANEZ PUHAR“
FOTO — KINOSEKCIJA „ISKRA“ KRANJ
PRIREJATA

I. ISKRIN FESTIVAL AMATERSKEGA DRUŽINSKEGA FILMA

na temo „DRUŽINA“ z namenom, da se filmski amaterji v ZP ISKRA spoznajo in prikažejo svoje stvaritve javnosti in prenesejo svoje izkušnje drugim.

I. POGOJI ZA SODELOVANJE:

Festivala se lahko udeležijo vsi kinoamaterji zaposleni v ZP ISKRA. Kinoamaterji lahko na festivalu konkurirajo s filmi formata 8 mm in super v črno-beli ali barvni tehniki z največjo dolžino filma do 15 minut. Filmi so lahko opremljeni z magnetnim tonom ali magnetofonskim trakom hitrosti 9,5 cm/sek.

II. PRIJAVA:

Prijavnica mora biti izpolnjena v celoti in čitljivo. Vsak film mora biti na posebnem kolutu z blankom na začetku in koncu traku.

Ton na magnetofonskem traku mora biti za vsak film na posebnem kolutu in označen s podatki.

Začetek tona mora biti označen z belim lepilnim trakom. Neopremljeni filmi ne bodo konkurirali.

Prireditelj zagotavlja varnost filmov, ne odgovarja pa za škodo, ki bi nastala pri transportu.

Zadnji rok pošiljanja filmov je 10. november 1974.

Filme bo ocenjevala posebna strokovna komisija, ki jo predlaga Foto kinoklub Janeza Puharja Kranj.

Nagrade za najboljše filme bodo:

- zlata medalja
- bronasta medalja
- 3 diplome

Filmi in ostali spremni material bo vrnjen najkasneje v 15 dneh po zaključku festivala.

Filme oddajte vodstvu sekcije „ISKRA“ ali pa jih pošljite priporočeno na naslov:

Sindikalna organizacija
Foto — kinosekcija „Iskra“
Savska loka 1
64000 Kranj